

DJURSKYDDET

MEDLEMSTIDNING FÖR DJURSKYDDET SVERIGE • NUMMER 4/2016 • ÅRGÅNG 126

KONSTNÄREN JAN LÖÖF SKRIVER KRÖNIKA

Djur befolkar hans värld.

SID 30

+

KATTHEM FOKUS FÖR NY DOKTORSAVHANDLING

Elin Hirsch har doktorerat.

SID 7

TEMA OM AVELNS AVIGSIDOR

Långt ifrån ursprunget

Dagens slaktkycklingar har lite gemensamt med djungelhönan, där deras genetiska bakgrund finns. Aveln har ett pris. Vi granskar vilket. **SIDAN 8**

8

julklappar till de vilda
djuren i vinter

Sunda katter är glada katter!

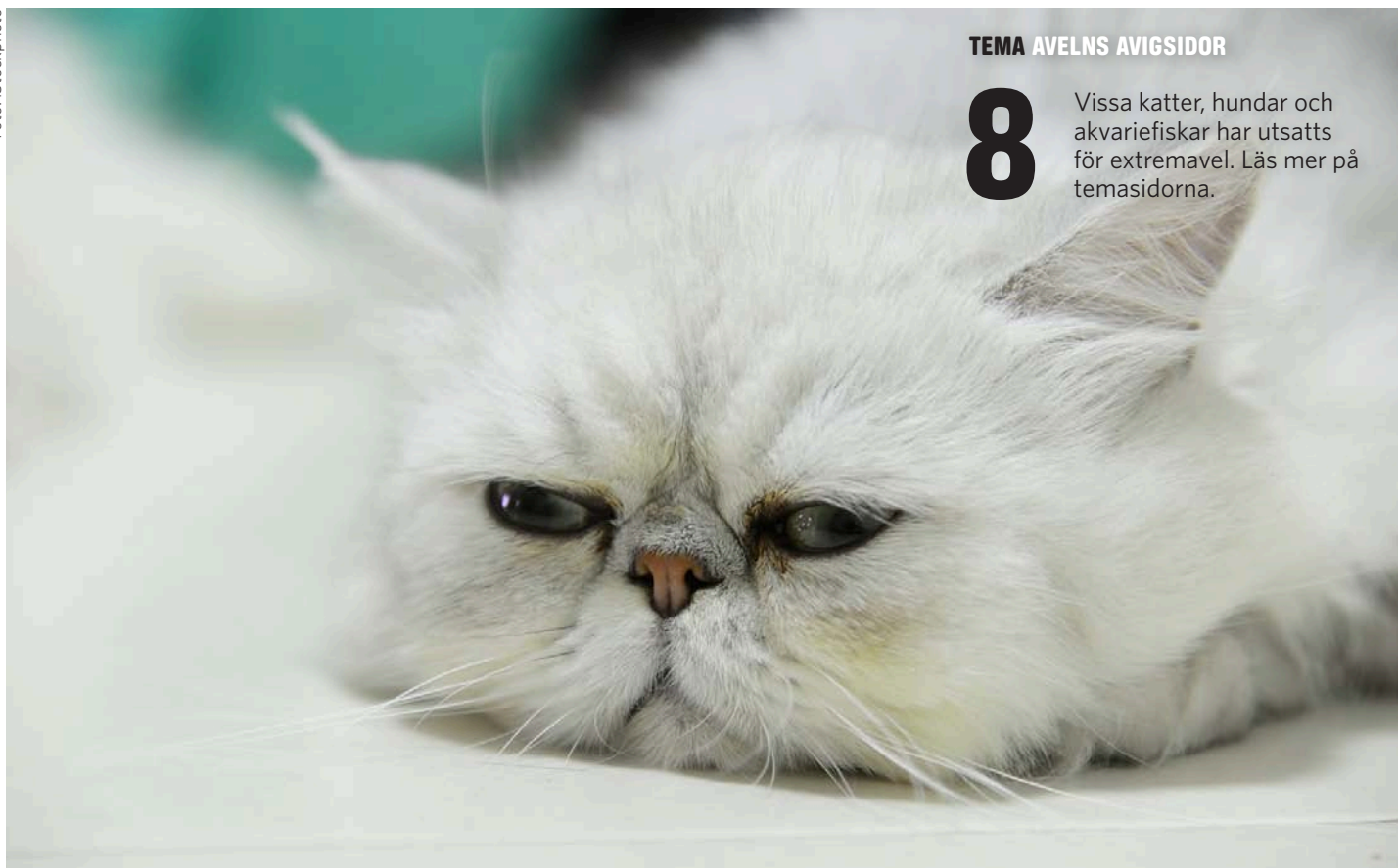
Vi är stolta över att vi donerar foder till både friska och sjuka katter över hela världen.

I mer än 75 år har Hill's Pet Nutrition's mission varit att medverka till att berika och förlänga det speciella förhållande som finns mellan människor och deras hundar & katter. Samtidigt brinner vårt hjärta också för hundar och katter, som inte har en kärleksfull familj och ett bra hem. Därför stöttar vi lokala djurhem och välgörenhetsorganisationer i hela världen, däribland Djurskyddet.

Genom att ge hundar & katter precis den näring de har behov av, från den dag de kommer till djurhemmet, säkrar vi att deras sundhet är högsta prioritet.

Foto: iStockphoto

TEMA AVELNS AVIGSIDOR

8

Vissa katter, hundar och akvariefiskar har utsatts för extremavel. Läs mer på temasidorna.

TIDNINGEN DJURSKYDDET

REDAKTÖR

Katarina Hörlin

ANSVARIG UTGIVARE

Katarina Hörlin

LAYOUT

Sara Frick

KORREKTURLÄSNING

Majk Michælsdotter

BILDREDIGERING

Helena Risinger

ANNONSANSVARIG

Carina Carlsson
carina.carlsson@djurskyddet.se

OMSLAGSFOTO

Shutterstock

ISSN

1651-4505

TRYCK

Sörmlands Printing Solutions AB

MATERIAL

Redaktionen ansvarar inte för insänt, icke-beställt material

NÄSTA MANUSSTOPP

10 januari

KONTAKT

redaktionen@djurskyddet.se

Foto: Anders Johansson

26

Räddar kattliv. Djurskyddet Kalmar ger katter en ny chans.

Foto: iStockphoto

32

Essän. Hundars DNA gör att de ber om hjälp.

Illustration: Jan Lööf

47

Gästen. Jan Lööf om sitt förhållande till djur

36

Vi tipsar. Pussla med djur i jul, köp ny kattkalender och vaxa tassarna!

44

Frågor & Svar. Min labradortik är dålig i magen, vad ska jag göra?

50

Sista ordet. Linnea Stålhandske, styrelseledamot i Djurskyddet Sverige om hundavel.

+

4 - Ledare, 6 - I korthet, 24 - Hos lokalföreningarna, 40 - Djurkrysset, 48 - Medlemsinfo, 50 - Nästa nummer

Katarina Hörlin
Redaktör
redaktionen@djurskyddet.se

LEDARE

Om avel och DNA

■ Känslan genomför mig plötsligt:

Någon iakttog mig. Jag tittade upp och där framme vid balkongdörren stod han, mellanpudeln Griffin, knappt ett år gammal. När vi väl fått ögonkontakt riktade han sin kastanjebruna blick upp mot dörrhandtaget. Sedan tittade han mot mig igen och berättade med blicken att han ville gå ut på balkongen och det vore bra om jag öppnade dörren, då han själv inte nådde upp. Efter som jag sedan första gången vi möttes varit fylld av beundran och förundran inför allt denne hund tar sig för jublade jag "Du är ett geni, Griffin" och flög upp och öppnade. Med en knyck på svansen trippade han ut.

Vad jag inte visste då, men som jag vet nu efter att ha läst Mia Perssons och Per Jensens essä, är att det var ett beteende med ursprung tusentals år tillbaka nu verksamt via kromosom 26 inuti Griffin som talade där vid balkongdörren. Hundens förmåga att be människan om hjälp är inte bara inlärdd utan även nedärvd. Läs mer om denna spännande forskning på sidan 32.

Numrets temat är avel. När trubbnosuppropet kom för snart ett år sedan vändes blickarna mot de problem som vissa trubbnosiga hundarna lider av. Vad hände? Sidan 18 ger några svar.

I skrivande stund pågår World Animal Protections stora kampanj mot det lidande kycklingar utsätts för när de föds upp åt en global snabbmatskedja. Men länge har det varit tyst kring de snabbväxande slaktkycklingarnas problem. Vi frågar djuretikern Helena Röcklinsberg varför. Missa inte intervjun med henne.

Detta är årets sista tidning. Hoppas att läsningen räcker länge och att ni får en fin vinter. Hur ni ger de vilda djuren en tipsar vi om på sidorna 36 och 37. Allt gott!

TYCK TILL!

Kan vi leva med råttorna?

Under hösten har vi kunnat följa nyhetsrapporteringen om att råttor invaderat storstädernas parker och gator. I vissa stadsdelar verkar de vara överallt. Varje kväll de senaste månaderna har jag sett hur de dyker fram ur sina hålor i rabatterna. De äter matrester ur soptunnorna. Springer, hoppar och vandrar i gräset. När den instinktiva rädslan lagt sig har jag stått och betraktat dem. De har alltid avvikit när vi kommit för nära.

Jag ställer mig frågan: Hur farliga är de egentligen? Kan inte människor leva i balans med dem? För det är ju inte deras fel att de söker sig dit maten finns. Det är vi människor som kastar matrester i och utanför soptunnor. Finns det något sätt för oss att leva med råttor? Sprider de fortfarande sjukdomar? Går de till angrepp? Om vi tätade våra rör med material som de inte skulle kunna gnaga sönder: Skulle vi kunna leva i samklang med dem?

Magnus Olsson

Foto: Jean Jacques Boujout

SKRIV & VINN!

Vad upprör eller engagerar dig?

Skriv en insändare på max 1 200 tecken och skicka till redaktionen@djurskyddet.se. Du får vara anonym i tidningen om du vill, men uppge namn och adress till redaktionen.

Vi lottar ut vår bok med kattdikter av Göran Greider till ett av de publicerade bidragen.

Foto: Mostphotos

Äntligen händer något för katterna

FRÅN DJURSKYDDETS FACEBOOK:

Kraven på alla katters rätt till skydd har nu nått regeringen. I september lämnade Djurskyddet Sveriges ordförande Linda Maria Vonstad över alla namnunderskrifterna från kampanjen #allakatter till landsbygdsministrarnas statssekreterare.

På Djurskyddet Sveriges Facebooksida välkomnades nyheten. Sådär löd en av kommentarerna: "Äntligen kanske det händer något positivt så att man sköter om sina katter och inte tror att det är en köp och slängvara, Har sett för många påkörda katter. Är själv hundägare och där ställs det krav på allt."

MEST LÄST PÅ TIDNINGEN.DJURSKYDDET.SE

Senaste månaden

1. Fråga Experten: Hur farligt är det om hunden äter choklad? Min hund har blod i bajset. Hur ofta behöver jag avmaska min hund?
2. Så lagar du din egen hundmat
3. Julia tar starka bilder av djur på Zoo
4. Inför en ny djurskyddslag nu!
5. Här tar regeringen emot kattkraven

www.miwodesign.com

Hos Miwo® Design hittar du svensktillverkade kvalitetsmöbler till din katt och hund i skandinavisk stil. Ett liv utan djur är inget liv, tycker vi! När vi utvecklar och designar våra möbler och produkter så tänker vi på djuren i första hand, vilket behov det är som ska uppfyllas. Sedan testas dom hårt av vår testpanel, 6 katter och hunden Nemo som syns på bilden. Vi säljer ingenting som inte godkänts av dom först!

MIWO

Prisas för nytänkande

■ **Forskaren Anna Herland**, doktor i teknikvetenskap vid Linköpings universitet, har fått stiftelsen Forska Utan Djurförsöks utmärkelse Nytänkaren, för arbetet med att utveckla en 'hjärna-på-chip'-modell som bland annat kan användas i forskning om hjärntumörer, Alzheimers sjukdom och Parkinsons sjukdom.

– Anna Herlands forskning är ännu i ett tidigt stadium men vi ser mycket stor potential i den och projektet förväntas leda till minskad användning av försöksdjur och celler utvunna från djur, säger kanslichef Carina Franzén, vid Forska Utan Djurförsök. ✕

Anna Herland, doktor i teknikvetenskap.

Djurskyddskontroller under lupp

■ **Frida Lundmark** vid institutionen för husdjurens miljö och hälsa, SLU försvarade sin doktorsavhandling "Mind the gaps! From intentions to practice in animal welfare legislation and private standards" i oktober. En viktig avhandling, säger Djurskyddet Sveriges ordförande Linda Maria Vonstad och uppmanar alla beslutsfattare att läsa den.

– Under flera år har Frida Lundmark studerat den svenska ambitionen i djurskyddslagen och jämfört den med motsvarande lagstiftning i en rad andra länder. Frida redovisar sina resultat på ett professionellt sätt och räds inte att säga som det är. Frida visar glapp där graden av acceptabelt djurlidande bedöms helt olika beroende på vilket djurslag det är fråga om. Bland annat pekar hon på att renar får kastreras utan föregående bedövning vilket inte är tillåtet för andra djurslag. Hon beskriver också de stora skillnaderna för hur enskilda djur inom en art kan hållas. Kaniner ges till exempel helt olika levnadsbetingelser beroende på syftet med uppfödningen och hållningen. Nu hoppas jag att alla beslutsfattare läser avhandlingen. Vi på Djurskyddet Sverige välkomnar den, säger Vonstad. ✕

Manifestation mot försenad lag

Foto: Katarina Hörlin

Gunnela Ståhle, förbundsstyrelseledamot Djurskyddet Sverige, Jens Holm, riksdagsledamot (V) och Åsa Hagelstedt, generalsekreterare, Djurskyddet Sverige.

■ **Djurskyddet Sverige** trodde att Djurens dag den 4 oktober skulle firas med ett förslag från regeringen till ny djurskyddslag. Men istället meddelade regeringen att propositionen återigen skjuts fram. Därför höll Djurskyddet Sverige en manifestation utanför riksdagen under Djurens dag.

– Den 28 november 2011 överlämnade utredare Eva Eriksson ett förslag till ny djurskyddslag till dåvarande landsbygdsministern Eskil Erlandsson. 1 771 dagar har gått, sa Åsa Hagelstedt, generalsekreterare, Djurskyddet Sverige.

Flera av förslagen Eva Eriksson förde fram för att höja djurskyddet har alltså bara blivit liggande i snart fem år.

– Ju längre tid den nya djurskyddslagen dröjer desto mer faller Sverige på rankingen över länderna med starkast djurskydd då andra länder antagit nya starkare lagar under de snart 30 år som gått, sedan Astrid Lindgren

fick den nuvarande djurskyddslagstiftningen som present år 1988, sa Åsa Hagelstedt.

Hon var en av tio djurskyddare som manifesterade utanför riksdagen med skyltar som tydligt informerade om hur djur har det i Sverige idag, men där den övergripande

frågan var: Idag är det Djurens dag – bryr sig våra politiker? Delegationen möttes av flera heja-rop från förbipasserande.

– Helt oacceptabelt att det gått så lång tid utan att vi fått se ett heltäckande förslag från regeringen till en ny djurskyddslag. Det är ett svek mot alla som kämpar för bättre djurskydd och det är framförallt ett svek mot djuren, sa riksdagsledamot Jens Holm, (V), som under

åren lyft flera djurskyddsfrågor i såväl motioner som interpellationer till landsbygdsministern, innan han slöt in i ledet och höll upp skylten som protesterade mot sjölejon och elefanter på cirkus.

Den nya djurskyddslagen är avviserad att komma under år 2017. ✕

"Ju längre tid den nya djurskyddslagen dröjer desto mer faller Sverige på rankingen över länderna med starkast djurskydd."

Åsa Hagelstedt,
generalsekreterare,
Djurskyddet Sverige

Våldets samband fortsätter att lyftas

■ **Inkludera våld mot** sällskapsdjur i kvinnofridslagen och kvinnofridsbrott i djurskyddslagen. Så löd uppmaningen från organisationen Se Sambandet när de samlade in namnunderskrifter för att få till stånd en lagförändring. Nu har organisationens ordförande Carin Holmberg lämnat in underskrifterna till Berit Jernberg på regeringskansliet.

– Vi diskuterade olika svårlösta frågor som detta med socialtjänstens sekretess, vad socialtjänsten kan bevilja som ekonomiskt bistånd när det handlar om djur, men också vem som i slutändan ska bistå kvinnan och djuret med ett skyddat boende. Jag kunde utveckla frågan om att inkludera våld mot djur i grov kvinnofridskränkning och att brott mot djur i dessa situationer ska ses som en försvårande omständighet. I slutändan måste

sambandet bli en del av åtgärder och politik som rör våld mot kvinnor/partners och barn. Annars blir det inte möjligt att uppnå det fjärde jämställdhetsmålet; Att våld mot kvinnor ska upphöra, säger Carin Holmberg. ✕

Foto: iStockphoto

Här tar regeringen emot kattkraven

Foto: Jeanette Polsäter

Linda Maria Vonstad, 39 585 namnunderskrifter och statssekreterare Elisabeth Backteman.

■ **I september överlämnade** Djurskyddet Sverige nästan 40 000 namnunderskrifter till regeringen. Kravet: ge katter starkare skydd i djurskyddslagen.

Obligatorisk ID-märkning, registrering av alla katter och kastrering av utekatter är tre åtgärder som organisationen vill se. Många håller med. Inte mindre än 39 585 personer skrev under Djurskyddet Sveriges kampanj #allakatter. Namnunderskrifterna överlämnas

de förbundsordförande Linda Maria Vonstad, styrelsemedlem Linnea Stålhandske och sakkunniga Emma Brunberg till landsbygdsministrarnas statssekreterare Elisabeth Backteman i början av hösten.

– Vi är medvetna om problematiken och ser allvarligt på det. Arbetet med en ny djurskyddslag tar tid men vi jobbar för att lägga en proposition på riksdagens bord under år 2017, sa Elisabeth Backteman. ✕

HALLÅ DÄR...

Elin Hirsch, etolog vid SLU, som precis disputerat med en avhandling om katter på katthem.

Grattis till doktorstiteln!

– Tack så mycket!

I avhandlingen "Feline stress. Methodological considerations for non-invasive assessment of cats housed in groups and singly" undersöker du hur katter påverkas av livet i grupp. Vilka är dina viktigaste resultat?

– Grupphållning är vanligt på svenska katthem, speciellt om vi jämför med studier från andra länder. Av de katthem som svarade på vår enkät hade över 80 procent av katthemmen någon form av grupphållning med tre eller fler katter tillsammans. Resultaten tyder på att påverkan av att hålla katter i grupp inte behöver ha stora synliga negativa konsekvenser för katterna, även under mer "extrema förhållanden" som på katthem. Genom att skapa en miljö med rätt förutsättningar, anpassad efter katters behov, så verkar katterna kunna hantera även den sociala miljön bättre.

Finns det fler saker du skulle vilja lyfta fram?

– Resultaten tyder på att det finns beteenden som indikerar hur länge en katt blir kvar på ett katthem innan adoption. Dessa beteenden tror vi kan användas i ett protokoll för att avgöra om en katt kommer ha en relativt kort tid till adoption eller har behov av förändringar i miljön, som ytterligare resurser eller miljöombyte för att snabbare bli adopterad.

Vad förvånade dig mest?

– Att grupphållning inte verkar medföra så många synliga negativa konsekvenser på svenska katthem som internationella studier av grupphållning tidigare påvisat. Men här ligger säkert en del i skillnaden i de miljöer som katterna hålls i, och kanske även hos katterna som hamnar på katthem.

Läs en längre intervju med Elin Hirsch (som håller i sin katt Luzen på bilden) i Tidningen Djurskyddets webbversion. ✕

TEMA AVELNS AVIGSIDA

Söt, men till vilket pris?

Vi människor måste vara vaksamma på att inte överföra drag som vi tycker är gulliga på våra sällskapsdjur. För stort fokus på en **detalj i utseendet kan ge konsekvenser för djurets hälsa.**

Det varnar flera experter, som vi talat med inför detta tema, för.

Aveln har avigsidor. Några av dem blir belysta på följande sidor.

När aveln ger problem

I århundraden har människan försökt påverka hur djurens avkomor ska bli. **Förr i tiden var det viktigt att lantbrukets djur var fogliga. Idag är deras förmåga att producera central.** När en specifik detalj får för stort fokus i avelsarbetet kan djurets hälsa bli lidande. Det gäller både för lantbruksdjur och sällskapsdjur.

Levande varelser har fortplantat sig på jorden i miljard år. Gener för egenskaper som varit viktiga för artens överlevnad har förts vidare från generation till nästa. Så har djur och människor utvecklats, allt enligt det Charles Darwin kallade naturlig selektion i sitt klassiska verk "Om arternas uppkomst".

När utredaren Eva Eriksson antog uppdraget att ta fram ett förslag till en ny svensk djurskyddslag var en av uppgifterna att utreda vad som behövs för att vända utvecklingen inom aveln i en mer djurhälsosam och djurskyddspositiv riktning "så att målet i första hand är att avla för fysiskt och mentalt friska och sunda djur". I kapitlet "Avel som medför lidande för djur" skriver hon på sidan 554 att det vi idag kallar avel egentligen är "artificiell selektion som innebär att människan bestämmer vilka djur som ska fortplanta sig och sprida sina gener och egenskaper vidare." De stora

djurskyddsproblemen inom aveln är, enligt utredningen:

"För sällskapsdjuren är problemet extremaveln. Fysiska egenskaper har prioriteras på bekostnad av djurets förmåga att fungera normalt fysiskt eller psykiskt. Problemen finns främst inom hund- och kattaveln men även hos andra sällskapsdjur som fiskar och en del hästraser där en viss färg eller teckning eftersträvas."

För lantbrukets djur är avelsproblemen ofta kopplade till tillväxt och andra produktionsfaktorer. Förr fokuserade troligen uppfödarna på foglighet och hanterbarhet, tror Eva Eriksson och slår fast att "under de senaste 60 åren däremot har avelsprogrammen inriktats på produktions-egenskaper såsom mjölkavkastning, tillväxthastighet och antal ägg (- - -) bland annat av konkurrensskäl och önskan om en bättre avkastning."

Avel sker för att uppnå något speciellt i kommande generation: Starkare hästar, färggladare fåglar eller kor som producerar mer mjölk. Aveln har ett syfte. Ibland är huvudsaken att få fram ett speciellt attraktivt utseende.

– Vad vore rhodesian ridgeback utan sin ridge? Dalmatiner utan sina prickar? Mopsen utan sin platta nos? Taxen utan sin långa rygg?, frågar Emma Brunberg, sakkunnig hos Djurskyddet Sverige och doktor

i etologi.

Allt är exempel på när genetiken bakom ett önskat utseende också kan leda till besvär.

– Frågan är hur vi ska se på vad som är en defekt. Historiskt sett har nog ingen menat något illa när de avlat fram hundar med ett visst utseende. Men vi får inte missa att aveln för utseende också får konsekvenser, säger Emma Brunberg.

"Historiskt sett har nog ingen menat illa när de avlat fram en hund med ett visst utseende."

Emma Brunberg, dr i etologi.

För några år sedan utförde hon en vetenskaplig studie, som gällde just sambandet mellan en önskad detalj i utseendet och beteende.

– Det gick rykten om att silverfärgade hästar var mer svårhanterliga än hästar med andra färger. Jag ville undersöka om det var så.

En tidigare undersökning hade identifierat själva genen som styrde silverfärgen. Genen heter PMEL. Emma Brunberg fortsatte undersökningen med att se om det stämde att silverfärgade islandshästar var räddare än andra.

– Undersökningen utförde vi i ett ridhus som hästarna var vana vid. Vi ledde in hästen till en hink med foder. Lät den börja äta. Sedan skrämde vi den genom att dra en svart sopsäck bakom hästen för att se om de silverfärgade reagerade starkare än fuxfärgade eller svarta.

Försöket upprepades fem gånger med varje häst.

– Vi såg faktiskt inte de förväntade

Foto: Olaf Østbo

Emma Brunberg, sakkunnig hos Djurskyddet Sverige och dr i etologi, med en silverhäst.

skillnaderna mellan färgerna i reaktionen på själva sopsäcken. Däremot registrerade vi om hästarna reagerade med rädsla då de kom in i ridhuset och därmed var svåra att övertala att gå fram till hinken med foder. Här visade de silverfärgade hästarna rädsla i större grad än de fuxfärgade eller svarta.

– Vi visste att mutationer i PMEL ger olika ögonsjukdomar hos möss, fiskar och hundar, men vid tillfället hade det ännu inte kontrollerats på hästar. Min misstanke var ändå att det kanske kunde ha med syn att göra. Det skulle kunna förklara varför de var så rädda för att gå in i ett ridhus med en hink och en sopsäck, samtidigt som de inte reagerade så starkt på själva rädsletestet.

En senare undersökning vid Uppsala Universitet och SLU bekräftade att mutationen som ger silverfärg också orsakar en ögonsjukdom. Hästar som har mutationen i dubbel uppsättning, det vill säga är homozygota, blir till sist helt blinda, medan hästar som har en kopia av mutationen, det vill säga är heterozygota, får en mildare form med cystor.

– Även om det inte är helt klarlagt om cystorna påverkar synen, så är det inte uteslutet att osäkerheten i nya situationer hos silverfärgade hästar kan bero en viss grad av synnedsättning, förklarar Emma Brunberg, som publicerade resultaten i artikeln "Icelandic horses with the Silver coat colour show altered behaviour in a fear reaction test," i tidskriften *Applied Animal Behaviour Science*, i juni år 2013.

Mutationen i PMEL är inte det enda exemplet på gener som styr ett visst utseende och som också visar sig styra andra egenskaper som kan vara negativa för djurens välfärd. Kunskapen om hur olika gener som styr ett visst utseende samtidigt kan styra andra egenskaper är viktig för fortsatt avel, understryker Emma Brunberg.

– Vi måste alltid vara försiktiga och inte låta ett önskat utseende styra avelsarbetet. Djurens hälsa och temperament måste gå först. För det är en farlig utveckling om eller när vi blivit så vana vid att vissa utseenden ger vissa defekter och problem att djurägare och veterinärer ser det som ett rasdrag. ✕

Foto: iStockphoto

Rhodesian ridgeback. En ridge är den karaktäristiska kam som sitter på ryggen där pälsen växer mothårs. De gener som ger ridgen predisponerar, det vill säga gör dem mottaliga för, att få defekten dermoid sinus, en ihållig hudsträng i vävnaden, som kan bli infekterad. Hundar utan ridge får alltså inte sjukdomen, men ridgelösa Rhodesian ridgeback är inte önskvärda enligt rasstandarden.

Foto: iStockphoto

Dalmatinern. Själva genen som ger det speciella utseendet med mestadels vit päls, men med väl avgränsade svarta fläckar, nedärvs ofta tillsammans med gener som styr dövhet. 15 – 30 procent av dalmatinerna drabbas och cirka fem procent av dem är döva på båda öronen. Källa: UFAW, The Universities Federation for Animal Welfare.

En sund avel för friska hundar

Gullighetsfaktorn i aveln måste bort. [Det säger djurskyddsinspektör Linnea Stålhandske på Länsstyrelsen i Skåne](#). Hon var med och utförde arbetet som gett Sverige en prejudicerande dom för avelsproblem. Här berättar hon mer.

Vi människor är också djur. Vi dras till ansikten med stora ögon, liten nos och liten haka. Våra bebisar ser ut så. Det gör de för att våra omsorgskänslor ska väckas. Det finns en biologisk funktion i detta. Den måste vi vara medvetna om och inte tillåta oss att överföra på djuren. Gullighetsfaktorn måste bort i aveln.

Det säger Linnea Stålhandske. Hon arbetar som djurskyddsinspektör och sitter sedan i maj i Djurskyddet Sveriges styrelse. Vi måste även vara vaksamma på det Linnea kallar "WOW-faktorn". Att väcka positiv uppmärksamhet, vara unik och sticka ut – alla är de mänskliga behov som blir förödande när de överförs till sällskapsdjuren.

– När vi ska välja valp fastnar de flesta för den i kullen som sticker ut på något sätt. En speciell fläck över ögat. En liten lock i pälsen på hjässan. Vi tycker det är gulligt och vi vet att när vi kommer hem med valpen kommer vi att få andras uppmärksamhet, just på grund av avvikelser.

Det är inte ovanligt att de "vanliga" helt svarta hundarna eller katterna, utan någon prick eller vit tass, blir kvar. Till och med på djurhem är de vanliga djuren svårast att adoptera bort. Det borde ju vara tvärtom: vi borde vilja välja de vanliga djuren, de som inte avviker. För den charmiga detaljen som gör djuret unikt utgör också en riskfaktor. Varje gång vi väljer det som avviker så tar vi en risk att få med andra genetiska bekymmer i just den där gulliga detaljen.

I sin yrkesroll som djurskyddsinspektör har hon mött hundägare som om sina storväxta hundar säger "Detta är ingen sporthund, han ska inte promeneras" eller "Den här rasen ska inte hoppa ner från en upphöjd

liggplats själv, det klarar inte lederna och skelettet".

Synen att vissa hundraser har vissa problem är idag så normaliserad hos veterinärer och

djurägare att många inte längre tycks reagera på det mest uppenbara, understryker Linnea Stålhandske.

– Det är typiskt för rasen, säger de. Men handikapp som innebär att hundar inte kan springa en längre sträcka, hoppa upp och ner från en liggplats, andas utan svårigheter, eller vara fria från smärta borde aldrig kunna aldrig anses vara "normalt".

Ingen hundras i Sverige är äldre än 150 år. En kort tid när det gäller avel och Linnea Stålhandske säger att det inte är fel på

"Den charmiga detalj som gör djuret unikt utgör också en riskfaktor. Vi tar en risk att få med andra genetiska bekymmer"

Linnea Stålhandske, djurskyddsinspektör

Djurskyddsinspektör Linnea Stålhandske tillsammans med sin hund Tilda. Tack vare hennes och kollegorna på Länsstyrelsen i Skånes arbete har vi nu en prejudicerande dom som säger att hundar med entropion och de som behandlats med eyetackning får det inte avlas på.

hundraser i sig.

– Det är fantastiskt att vi lyckats avla fram hundar som älskar att utföra de tjänster vi behöver hjälp med. Att vi kan välja hund efter syfte gynnar nog hunden ännu mer än det gynnar oss. Sund avel och välavvägda hundköp leder till både en lycklig hund och en lycklig hundägare, säger hon.

– För mig är hunden en vän eller en kollega för livet. När vi väljer typ av hund måste vi utgå ifrån vilket liv vi själva lever och vilket liv vi kan erbjuda hunden. Inte vilket utseende vi tycker är fint i första hand. I mitt arbete har jag mött en familj som hade en sibirian husky. Den satt ofta ensam i lägenheten och fick några korta promenader om dagen. När jag frågade varför de valt en hund som kräver både mycket motion och att få vara med sin flock, svarade mamman att sonen tyckte den var söt. Så kan vi inte som ansvarsfulla människor agera. Men många gör det. Här har samhället ett stort ansvar att skydda djuren.

Ett ansvar Linnea definitivt tagit i sitt

arbete. För sex år sedan besökte hon en uppfödare av rasen Shar pei.

– Jag minns inte just nu varför men medan vi pratade såg jag några äldre valpar. Ägaren berättade att hälften av dem hade fått genomgå en eyetackning.

Eyetackning innebär att ögonlocken sys upp för att valpen ska kunna öppna sina ögon. Shar peiens förtjockade hud med många rynkor gör att hudveckan i pannan skapar sådant tryck på ögonlockskanten att de rullas inåt. Päls och ögonfransar trycker mot ögat. Ett mycket smärtsamt tillstånd. Ögonsjukdomen heter entropion och kan drabba alla hundar, men Shar pei är kraftigt överrepresenterad. Eyetackningen kan behöva göras om flera gånger under hundens liv.

– Att mer än hälften i en kull behövde utsättas för detta, i kombination med att man fortsatte att avla på hundar som haft entropion, lät i mina öron som att man inte följde djurskyddslagen.

Länsstyrelsen beslöt att undersöka

hur utbrett problemet var i Skåne. I ett föreläggande skriver länsstyrelsen att ”Hundarna utsätts för lidande innan, under och efter ingreppet, vilket är försvarbart för att rädda den enskilda individen, men oförsvarbart i syfte att kunna fortsätta avla på hundar med mycket rynkor. (- - -) Extrema exteriöra överdrifter har varit viktigare i aveln än hundarnas hälsa och välmående.”

I april år 2012 beslutade länsstyrelsen att förbjuda samtliga uppfödare i Skåne att avla på hundar som haft entropion och även på dem vars ögonhälsobakgrund var okänd. Beslutet överklagades, men år 2014 avslog kammarrätten det. Därmed hade Sverige fått ”en prejudicerande dom kring generell avelsproblematik”, som länsstyrelsen skrev i ett pressmeddelande.

Ett officiellt hälsoprogram om ögonhälsa för Shar pei trädde i kraft år 2013 och revideras år 2014 hos Svenska Kennel-klubben, SKK. Det säger bland annat att ”Avelsdjur får ej ha genomgått ögo- ➤➤

"Vi ville undersöka om veterinärernas larm stämde. Så vi la allt fokus på att undersöka hur läget var för trubbnosarna i vårt län."

Linnea Stålhandske,
djurskyddsinspektör

noperation. Från och med 2014-05-14 får hundar som eyetackats, oavsett vid vilken ålder detta genomförts, ej användas i avel och registreringsförbud gäller för valpar efter eyetackade föräldradjur."

Så här i efterhand tycks djurskydds-inspektörernas arbete ha varit nödvändigt, men medan det pågick ven kritiken från branschen, berättar Linnea Stålhandske.

– Fast reaktionerna från allmänheten var positiva. Situationen var egentligen glasklar: man avlade på hundar som hade entropion vilket ledde till fler sjuka hundar. Ibland syddes ögonlocken upp i förebyggande syfte och då förlorade man helt möjlighet att veta vilka hundar som egentligen var friska och lämpade för avel. Paragraf 24 om avel är tydlig. Djur får inte användas i avel om de har sjukdomar som kan nedärvas. Det innebär också att alla uppfödare har ett mycket stort juridiskt ansvar. I de fall det finns rasbundna sjukdomar så är varje uppfödare skyldig att säkerställa att avelshundarna är friska. Jag läste paragrafen flera gånger i veckan när det var som värst, och när även jag började tvivla på vad som var rätt. Men jag är djurskyddsinspektör, jag har lön från staten, det är skattemedel som går till mitt uppdrag. Uppdraget är att se till att djurskyddslagen följs. Djur skall behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. Om inte jag fullföljer, så sviker jag inte bara hundarna utan också samhället som ger mig lön för att uträtta detta arbete. Så tänkte jag.

Så snart Shar pei-domen vunnit laga kraft kom trubbnosuppropet (läs mer om

det på sidan 18). Länsstyrelsen i Skåne beslutade sig för att undersöka om de 519 veterinärernas larm om svåra andningsproblem hos trubbnosar stämde överens

med verkligheten.

– Så vi la allt fokus på att undersöka hur läget var för trubbnosarna i vårt län.

Kartläggningen utgick från tolv skånska kennlar, som födde upp mops, samt engelsk och fransk bulldogg. Projektet blev svårt att genomföra.

– Vi blev inte insläppta hos vissa och det uppstod hätska tongångar. Hos de som släppte in oss gick allt lugnt till. De var trevliga och vi genomförde kontrollerna såsom vi önskade. Vi tittade så att näsborrarna var runda och inte ihopknipta som L, och att hundarna var fria från indragningar, alltså att musklerna inte behöver arbeta för att få andningen att fungera. De uppfödare som hade hundar med anmärkning på andningen fick föreläggande att uppsöka veterinär och få en hälsokontroll.

27 förelägganden till totalt 37 undersökta hundar utfärdades. 13 av dem fick anmärkning hos veterinären och två belades med avelsförbud.

– Ingen av veterinärerna valde dock att göra en grundlig undersökning av luftvägarna, där de söver hunden och går ner i svalget. De lyssnade på andningen och en del skrev "Normalt för rasen" i utlåtandet, säger Linnea Stålhandske.

Hon önskar att formuleringen "Normalt för rasen" genast slopas. Vid intyg om djurets generella tillstånd ska veterinär notera om hen hittar något som avviker.

– Det hade varit bra om veterinärer lämnar vad som är "normalt för rasen" och återgår till att undersöka vad som är "normalt för hundar". Då är det inte normalt att ha biljud, snarkningar, högt uppdragna mungipor och bukpress vid andning, som en del trubbnosar har, säger Linnea Stålhandske.

Uttrycket "Normalt för rasen" ska inte användas, säger veterinär Maria Karlsson, specialist på hundens och kattens sjukdomar, och en av de som drog igång Trubbnosuppropet.

– Med bättre styrning av intygsskrivningen, till exempel med tvingande kryssrutor, kommer detta inte att vara möjligt. Dock har uttrycket använts under många år och det behöver medvetandegöras för att det ska bli ändring, säger Maria Karlsson.

När Linnea Stålhandske ser tillbaka återkommer hon till att lagstiftningen finns.

– Om det finns ett systemfel som gör att lagen ofta bryts så måste vi agera. Jag tycker att SKK gör mycket bra, inte minst ute i rasklubbarna, men i arbetet med trubbnosarna och Shar pei hade jag önskat att de var tydligare med att visa att en djurskyddsinspektör från länsstyrelsen utför ett myndighetsuppdrag. När SKK i en debattartikel anklagade djurskyddsinspektörer, som ska säkerställa att djurskyddslagstiftningen följs, för att utöva häxjakt naggades mitt förtroende för SKK i kanten. Jag anser att det var ett alarmerande illa valt språkbruk från en branschorganisation.

I debattartikeln som publicerades år 2015 på SVT Opinion står:

"SKK tycker det är viktigt att problemet med de trubbnosiga raserna har väckts. Vi är samtidigt medvetna om att våra

uppfödare har reagerat starkt och diskussionerna har varit heta på sociala medier. De negativa reaktionerna kan bero på den senare tidens 'häxjakt' genom kontroller hos uppfödare i Skåne samt upprepade debattartiklar, som i princip säger detsamma. För att kunna förändra är det viktigt att vi får med oss uppfödare och bemöter varandra med förståelse och respekt. Problemet är komplext och alla grader av andningsproblem kan inte alltid bedömas med blotta ögat."

Vi kontaktar SKK för att få en kommentar. "Kritiken och ordet häxjakt syftar inte enbart på Länsstyrelsens kontroller utan också som jag skrev, 'upprepade debattartiklar, som i princip säger detsamma'. Alla, inklusive medierna, hade visst rätt att då få agera hur som helst. Läget var väldigt mycket annorlunda för ett år sedan och det är därför viktigare att nu föra fram dagsläget. Såsom kommunikation, ökad medvetenhet, information och framför allt de olika arbetsgruppernas resultat" skriver Anders Rosenberg, presstalesperson på SKK.

Vi återvänder till Linnea Stålhandske: vad anser hon ska göras för att få en hälsosam avel?

– Stamböckerna måste öppnas och nytt genetiskt material släppas in där vi avlat in oss i en återvändsgränd och måste tumma på djurskyddet för att fortsätta rasaveln. Vi kan inte använda sjuka djur och förvänta oss friska avkommor inom en snar framtid. Det blir ironiskt att vi djurskyddsinspektörer kontrollerar hundrastgårdar: om hundarna som bor i dem inte kan andas, inte springa, inte hoppa – vad spelar det då för roll att liggplatserna är så höga? ✕

Djurskyddsproblem i internationell avel

Hunden på bilden är en Shar pei. Ögonlocken har sytts upp - eyetackats - eftersom hudens tyngd gör att trycket mot ögonlockens kant blir så stort att de vänds ut och in. Sedan år 2014 är det i Sverige förbjudet att avla på hundar som haft ögonsjukdomen entropion och/eller eyetackats.

I kapitlet "Avel som medför lidande för djur" i djurskyddslagstiftningsutredningen skriver utredaren att: "Djur ska ha normala kroppsfunktioner: de ska kunna andas normalt, röra sig obehindrat och använda sina sinnen utan att det medför lidande för dem. Avel ska leda till att djur kan föda fram sin avkomma på ett naturligt sätt."

Utredningen listar även flera negativa konsekvenser som aveln för sällskapsdjur haft i ett internationellt perspektiv. Här följer några av dem:

Hundar

Vilka: Vissa typer av stora hundar, vissa dvärg- och toyraser, vissa hudrika hundar och vissa trubbnosiga hundar.

Vad: Accentuering av specifika fysiska egenskaper.

Konsekvenser: Begränsar livskvaliteten och skapar lidande och smärta. Problem med skelett och leder på grund av snabb tillväxt för stora hundar. Höftledsdysplasi, kan ge

artrit i lederna. Långa ryggar kan ge smärtor och minskad rörlighet i halskotor och ben. Skelettproblem kopplat till korta tunna ben hos dvärg- och toyraser. Trånga näsborrar, för lång mjuk gom och trångt svalg hos vissa trubbnosiga hundar. Struphuvudet skadas då de gör forcerade försök att andas normalt. Svullnad i näshålorna, lungödem och högersidig hjärtsvikt.

Katter

Vilka: Vissa typer av Perser och Exotic.

Vad: har avlats för att få ett runt platt ansikte. Kranium trycks ihop så det ökar i höjd men ansiktet blir plattare. Nosens längd minskar.

Konsekvenser: Bettfel, andningsbesvär, infektioner i luftvägar och ögon, trånga tårkanaler och rinnande ögon, samt förlösningssvårigheter och en stor andel dödfödda kattungar.

Fiskar

Vilka: Vissa akvariefiskar.

Vad: Avlats fram för att få dubbla eller inga fenor, deformerade kroppar och uppåtvända och/eller uppsvällda ögon.

Konsekvenser: Lidande. ✕

Källa: SOU 2011:75

Lagstiftningen som styr aveln i Sverige

§ 24 Djur får inte användas i avel om

1. de har sjukdomar eller funktionshinder som kan nedärvas,
2. de är eller med stor sannolikhet är bärare av recessivt anlag i dubbel uppsättning för sjukdom,
3. de är eller med stor sannolikhet är bärare av enkelt recessivt anlag för sjukdom såvida inte parning sker med individ som är konstaterat fri från motsvarande anlag,
4. parningskombinationen utifrån tillgänglig information ökar risken för sjukdom eller funktionshinder hos avkomman,
5. de uppvisar beteendestörningar i form av överdriven rädlereaktion eller aggressivt beteende i oprovocerade eller för djuret vardagliga situationer, eller
6. de saknar förmåga att föröka sig på ett naturligt sätt.

Ur: SJVFS 2008:5. Föreskrifter och råd om hållande av hund och katt; Saknr L 102

Avel med sådan inriktning att den kan medföra ett lidande för djuren är förbjuden, enligt 29 § djurskyddsförordningen. Samtidigt visar trubbnosuppropet och Eva Erikssons djurskyddslagutredning SOU 2011:75 att när det gäller avel med vissa hund- och kattraser finns en inriktning på aveln som innebär ett stort fokus på vissa specifika egenskaper: "Detta fokus kan i vissa fall leda till att djuren utsätts för en ökad risk för skada eller sjukdom samt kan öka risken för inavel."

Vi frågar Frida Lundmark, doktor i husdjursvetenskap, om lagstiftningen räcker.

– Med utgångspunkt från djurskyddslagstiftningen är det tydligt att det inte är tillåtet att avla på djur om man vet att det riskerar att medföra lidande för djuren. Lagstiftarna anser uttryckligen att avel som medför lidande är onödigt lidande, det vill säga oacceptabelt och olagligt. Det finns ju många andra sammanhang när "nödvändigt lidande" accepteras och är lagligt, men så är alltså inte fallet med aveln, utan här handlar det snarare om att lagstiftningen inte lyckats implementeras. Frågan man kan ställa sig då är om samhället i stort anser att denna typ av avel är ett nödvändigt lidande för att vi människor ska få nöje/nytta av våra djur?

Kan det bli ändringar i den nya djurskyddslagen?

– Det skulle det kunna bli om nuvarande regering tar hänsyn till djurskyddsutredningens förslag. Ett förslag var en ny skrivning: "3 kap. 14 § - Avel med sådan inriktning att den kan medföra lidande för moderdjur eller avkomma är förbjuden. Djur ska avlas på ett sådant sätt att de naturligt kan föda fram sin avkomma. Avel ska ha sådan inriktning att den ger avkomman normala kroppsfunktioner såsom att kunna andas och röra sig obehindrat och kunna använda sina sinnen utan att det medför lidande." Går den igenom blir det delvis ett klargörande vad lagstiftarna anser sig mena: begreppet "normala kroppsfunktioner" är nytt och kanske tydligare än att enbart använda "naturliga beteenden".

Anser du att det behövs förändringar i lagstiftningen?

– Eftersom dagens lagstiftning inte fungerar särskilt bra när det gäller hantering av avel som medför lidande för djuren, så kan det behövas specificeras vad man menar mer exakt. Det kanske också kan ha viss statusseffekt att höja upp huvudparagrafen om avel till djurskyddslagen, idag finns den nämligen i förordningen. Samtidigt, att förändra lagstiftningen tror jag dock endast är en liten del för att få till större förändringar. Avelsparagrafen i L102 är ju tydlig vad gäller hund och katt, säger Frida Lundmark.

Dessa föreskrifter togs fram på den nu nedlagda Djurskyddsmyndigheten och de infördes år 2008. Kynolog David Selin var med som sakkunnig på hund i arbetet med att ta fram den. Han välkomnar provningen Länsstyrelsen i Skåne gjorde.

– Jag ser deras arbete som ett pilotarbete för att se så att djurskyddet hålls i avelssammanhang. Den första och fjärde punkten i lagen säger att djur inte får användas i aveln om de har sjukdomar som kan nedärvas eller om parningskombinationen utifrån tillgänglig information ökar risken för sjukdom eller funktionshinder hos avkomman. Det var svårt att få till en juridiskt hållbar paragraf. Ju färre tester

som utförs på hunden desto större chans att avla – så jag tycker att det är bra att Länsstyrelsen i Skåne prövade att få lagen tillämpad, säger David Selin.

Kunskapen om de lidandeproblem viss avel ger måste spridas i samhället, betonar Frida Lundmark. Inte minst eftersom efterfrågan på vissa av dessa raser verkar vara stor. Okunskapen gäller även lantbruksdjuren, understryker hon och säger:

– Många konsumenter har ingen aning om den avel som ligger bakom den köttbit de äter. Samtidigt är mycket av aveln, både på sällskapsdjurs- och lantbruksdjursidan, internationell, och svenska regler gäller bara i Sverige, så ensamma kan vi inte vända skutan.

Vad kan vi göra?

– Förutom att eventuellt förtydliga lagstiftningen behöver vi hitta verktyg och tillvägagångssätt för att kunna efterleva

Frida Lundmark, doktor i husdjursvetenskap.

"Avel som medför lidande är onödigt lidande, det vill säga olagligt."

Frida Lundmark, SLU.

den lagstiftning som finns. Kontrollmyndigheterna behöver stöd i hur de ska hantera lagstiftningen när fall av avel som medför lidande upptäcks. Problematiken med avel som medför lidande måste även lyftas internationellt. Ett bidragande problem är ju hur rasdomare av exempelvis hund väljer att tolka de egna rasstandarderna. Det är de som sätter nivån för vad som är det eftersträvarvärda och "rätta", säger Frida Lundmark.

Flera förslag på förbättringar i lagstiftningen finns förelagda i utredningen SOU 2011:75. Här är några:

- Se över djurskyddsföreskrifterna på avelsområdet och göra dem tydliga nog för kontrollmyndigheterna ska kunna vidta rättsliga åtgärder.
- Rapporteringsplikt för veterinärer gällande ärftliga defekter hos sällskapsdjur, förlossningssvårigheter, andningsproblem och andra liknande defekter till Jordbruksverket som i sin tur ska tillhandahålla dessa uppgifter till länsstyrelserna.
- Krav på rasspecifik avelsinformation vid försäljning av hund, katt och häst.
- Kompetenskrav inom djurvelfärd för hund- och kattdomare. Hunddomarnas beslut bör kontinuerligt utvärderas av SKK ur ett djurvelfärds perspektiv.
- Inrikta aveln på slaktkyckling mot att få bort de ärftliga faktorer som ligger bakom benproblem och "plötslig död"-syndrom. Utredningen konstaterar samtidigt att det behövs mer forskning på detta område.

Just nu är betänkandet om en ny djurskyddslag under beredning inom regeringskansliet och planeras presenteras under år 2017. ✕

LAGSTIFTNINGEN SOM STYR AVEL

I Djurskyddslagen 12 kap 2 § står:

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om villkor för eller förbud mot avel med sådan inriktning som kan medföra lidande för djuren eller påverka djurens naturliga beteenden.

I Djurskyddsförordningen 29 § skriv-

er regeringen att: Jordbruksverket får meddela föreskrifter om förbud mot eller villkor för avel med sådan inriktning att den kan påverka djurens naturliga beteenden. Samt att: Avel med sådan inriktning att den kan medföra lidande för djuren är förbjuden.

Jordbruksverkets föreskrifter om hållande av hund och katt L102 25 § säger:

En tik eller en honkatt som har förlöst två gånger med kejsarsnitt får fortsättningsvis inte användas i avel.

I föreskrifterna rörande övriga sällskapsdjur 4 kap 3 § L 80 står:

De djur som nedärver missbildningar, eller andra egenskaper som medför lidande för avkomman eller negativt påverkar avkommans naturliga funktioner, får inte användas i avel.

Föreskrifterna om avelsarbete L 115:

Nötkreatur, svin, hästar, får och getter, som visat sig nedärva letalanlag, defekter eller andra egenskaper som medför lidande för avkomman eller negativt påverkar avkommans naturliga beteende eller som med stor sannolikhet nedärver sådana anlag, defekter eller egenskaper, får inte användas för reproduktion.

§ 5 L115: Renrasiga avelsdjur av nötkreatur, svin, får och getter samt hybridavelsvin, som godkänts för avel efter prövning som utförts enligt gemenskapsbestämmelser i annat land inom EU, ska anses som godkända för detta ändamål också i Sverige.

Detta har hänt efter trubbnosuppropet

Sommaren 2015 gjorde hundratals veterinärer ett uppdrag för "trubbnosarna". De **ville belysa extremavelns konsekvenser**. Uppdraget fick stor uppmärksamhet och väckte många känslor.

Det blev en tillspetsad situation där enskilda veterinärer som var med och drev uppdraget mötte starkt motstånd från en del uppfödare som kände sig kritiserade.

– Vi på SLA tyckte att frågan veterinärerna drev var väldigt viktig. Vi som branschorganisation kunde göra skillnad, så vi bestämde oss för att gå in och stötta uppdraget, säger Maria Lundvall, veterinär på SLA – Svensk Djursjukvård.

Kampanjen #ogulligt togs fram, som på olika sätt visar att det inte är gulligt med en hund som flämtar, snarkar eller andas högljutt, utan ett tecken på andnöd. En halv miljon människor tog del av kampanjen och i januari år 2016 lämnades en namninsamling med över 3500 namn till

Näringsdepartementet med krav att inkludera extremaveln i den nya djurskyddslagen.

– Broar byggs inte över en dag. Men jag blev förvånad över den fina respons vi fick av politikerna. Det kändes som att de lyssnade och tog problemet på allvar. Det verkar som att det råder stor konsensus och samsyn kring extremavelns negativa konsekvenser för djuren: inte minst hos Svenska Kennelklubben, SKK, som har initierat flera projekt för "trubbnosarnas" skull, säger Maria Lundvall.

SKK har bland annat reviderat sina valpbesiktningsintyg för att bättre kunna fånga upp valpar med överdriven exteriör. Klubben har också tagit fram informationsmaterial om riskerna med hundsmuggling och arrangerat två brachycefalkongresser för uppfödare och veterinärer.

– Det känns absolut som att medvetenheten ökar. Det råder bra diskussioner bland uppfödare och det finns en god vilja att göra rätt. Men det gäller att fortsätta att informera och öka medvetenheten om andningsproblematiken. Vi får inte glömma att det rör sig om levande djur så det tar lite tid att skapa förändring, man får tänka i generationer och se till att det blir så bra som möjligt för nästkommande generation, säger Hans Rosenberg, presstalesperson på SKK.

Uppdraget startade med ett öppet brev från 519 veterinärer. De larmade om att de i sin veterinära praxis ofta mötte hundar av trubbnostyp med andningssvårigheter. Brevet listade sex konkreta krav. Veterinär Maria Karlsson på Sundsvalls Djursjukhus var en av de drivande och här berättar hon vad som hänt utifrån några av kraven:

Friskintyg inför parning avseende andningsorganen för alla raser av trubbnostyp.

"Intyg ska börja användas på frivillig basis under cirka ett år från årsskiftet.", säger Maria Karlsson.

Omröva bedömningskriterier på utställningar avseende andningsorganen.

"Domarutbildningarna kommer att fortsätta lägga fokus på sund anatomi. Det diskuteras att införa veterinär besiktning på större utställningar av brachycefaler avseende andningen.", säger Karlsson.

Utförligare besiktningsintyg för valpar och vuxna hundar för försäkring och försäljning, där veterinären tar ställning till djurets anatomiska förutsättningar avseende andningsorganen i större omfattning än vad som i normalfallet sker idag.

"Det är på gång. SKK kommer att ha ett eget intyg som tydliggör behovet av att bedöma graden av brachycefali, andning, näsborrars utseende med mera. Fråga har ställts till Veterinärförbundet om att göra ett eget intyg för icke-registrerade hundar av brachycefal typ.", säger Karlsson.

Konsumentupplysning.

"Tack vare att debatten förts öppet har vi nått många potentiella köpare och ägare till brachycefala hundar och ökat medvetenheten vad brachycefali kan leda till. Fokus kommer att fortsätta läggas på att nå dem som gör reklam och påverka dem i positiv riktning kring vilka hundar som används i reklamen", säger Maria Karlsson.

Brachycefali betyder kort (brachu) skalle (cefali). Hela listan med åtgärder finns att läsa i Tidningen Djurskyddet på webben. ✖

Foto: Christopher Mikael

Trubbnos.

Debatten som tystnade

Många förknippar extremavel med Belgisk blå, Belgian blue.

Debatten var intensiv för tio år sedan och rubriker som "Snart fritt fram för monsterrasen belgisk blå i Sverige" kunde läsas i pressen. Men vad hände? Vi frågade Johan Loberg på Jordbruksverket

Muskelhypertrofigenen är den gen som ger Belgisk blå dess muskler. Genen uppkom genom en spontan mutation för minst tvåhundra år sedan och har funnits naturligt i många raser. Fast i de flesta andra raser har avel på djur som fått de karaktäristiska "dubbellåren" undvikits på grund av svårigheter vid kalvning och lägre motståndskraft mot sjukdomar, som genen för med sig, står det i utredningen inför en ny djurskyddslag.

Som framgår av namnet finns rasen främst i Belgien, där den utgör hälften av landets 1,1 miljoner nötdjur, enligt Allt om Vetenskap. I Sverige hade vissa uppfödare länge velat avla på rasen då deras muskelmassa ger mycket kött. Jordbruksverket var emot. Verket ville ha ett förbud, inte minst av djurskyddsskäl då nästan alla kalvar måste förlösas med kejsarsnitt eftersom de är så stora. År 2008 tvingade EU Jordbruksverket att ändra reglerna och tillåta aveln.

– Huvudargumenten till att Sverige inte skulle ha för långtgående regler är att de är handelshindrande och att djurskyddsargumenten avseende Belgisk blå, BB, inte är så pass allvarliga för de renrasiga godkända djuren att vi i Sverige kan förhindra avel med dem, säger Johan Loberg, handläggare djurskyddskontroll, vid Enheten för idisslare och gris, på Jordbruksverket.

Detta regleras i föreskriften L 115 genom följande skrivning:

"5 § Renrasiga avelsdjur av nötkreatur, svin, får och getter samt hybridavelssvin, som godkännts för avel efter prövning som utförts enligt gemenskapsbestämmelser i annat land inom EU, ska anses som god-

Foto: iStockphoto

En bild av Belgisk blå.

kända för detta ändamål också i Sverige."

Vad har de ändrade reglerna inneburit i praktiken?

– Att regelverket kring hur avel får ske med djur som har ärftliga genetiska defekter som ger upphov till djurlidande har blivit svårare att kontrollera efterlevnaden av, svarar Johan Loberg.

Men är korsningar mellan mjölkkraskor och Belgisk blå tillåtet i Sverige?

– Det beror på. Det är tillåtet att avla med renrasiga djur av rasen BB som har godkänts av en officiell avelsorganisation. Det är vidare tillåtet att avla på BB om parningen inte medför lidande för avkomman eller negativt påverkar avkommans naturliga beteende. I det fallet ligger ett

stort ansvar på djurhållaren som måste förutse konsekvenserna av en korsning.

Hur många uppfödare föder idag upp Belgisk blå i Sverige?

– Det har vi som myndighet inte någon statistik över. I CDB, vårt register där alla nötkreatur är registrerade, finns det i år inget djur som fötts i Sverige och registrerats som renrasig BB. 2014 registrerades 1 kalv som född renrasig BB. Det är den enda noteringen under 2014, 2015 och 2016. Det är dock inte samma sak som att det inte finns BB i Sverige, då de frekvent används främst i korsning med andra raser. Det vill säga att det köps in tjursperma av BB från ett annat land i EU för att användas i kombination med andra raser. Detta har vi ingen statistik över. ✕

Avel i kycklingindustrins tjänst

Få typer av avel har gett så snabba genetiska förändringar som när avelsföretagen på 1950-talet började avla fram slaktkycklingar. Men det **har fått konsekvenser för djurens hälsa** och en alltmer koncentrerad och globaliserad avel gör det svårt för svenska bönder att påverka.

Foto: iStockphoto

Foto: Sven Persson/swel.se

Dagens slaktkyckling har sitt ursprung i den röda djungelhönan. I ett försök där djungelhöns och slaktkycklingar föddes upp i samma miljö så var slaktkycklingarna nio gånger tyngre än djungelhönorna vid 42 dagars ålder.

Historiskt sett var det de som jobbade med djuren som skötte avelsarbetet. Den genetiska förändringen gick långsammare, på gott och ont. Den moderna aveln är mer intensiv och bland de livsmedelsproducerande djuren är aveln av den snabbväxande kycklingen en extrem. Den ledde till en snabb genetisk förändring på kort tid.

Det säger Anna Wallenbeck, forskare vid institutionen för Husdjursgenetik vid Sveriges lantbruksuniversitet. Hon påpekar att i sitt arbete mäter hon inte god djurvälstånd, utan istället arbetar hon med att mäta graden av hur dålig djurvälstånd är. Just nu ingår hon i en forskargrupp som undersöker hur den nya kyckling-

rasen Rowan Ranger, framavlade för att växa mer långsamt, fungerar i ekologiska produktionssystem i Sverige. Bakgrunden till projektet är de svenska konsumenternas ökade efterfrågan på KRAV-kyckling. De raser av slaktkyckling – Ross och Cobb – som traditionellt används inom svensk livsmedelsindustri är framavlade för att leva och växa så snabbt de går och slaktas så fort som möjligt, i dag slaktas de vid 35 dagars ålder.

– Blir de äldre än så uppstår ofta problem. När de blir för stora kan de få svårt att gå, lederna håller ibland inte och de får ont och svårt att utföra viktiga artspecifika beteenden som de har behov av att utföra. Även kycklingar som bara lever i 35 dagar har de här problemen i viss utsträckning

men de förvärras om de får leva längre än 35 dagar, säger Anna Wallenbeck.

Problemen har varit större. Det var till exempel förr vanligare med så kallad sudden death syndrome, alltså att kycklingarnas hjärta och lungor inte orkade med när kropparna växte för fort. Det sker fortfarande, men bara i enstaka fall. Likaså har fothälsan hos djuren varit sämre, men förbättrats genom avelsarbete.

Anna Wallenbeck säger att dessa unga djur har andra behov än vuxna djur och att deras beteende ska utvärderas efter de behov en ung fågel har, inte efter vuxna fåglars beteende.

Strukturen kring husdjursavel generellt har förändrats. Distansen mellan produk-

"Färre människor påverkar det faktiska avelsarbetet."

Anna Wallenbeck, SLU

tionen och det faktiska avelsarbetet har ökat enligt henne. Förr arbetade fler bönder och djurägare direkt med det faktiska avelsarbetet och kunde därmed påverka enklare. Dagens struktur med multinationella företag och kompetenskoncentration medför en lång distans mellan det faktiska avelsarbetet och produktionen.

– Färre människor påverkar det faktiska avelsarbetet och färre har kunskap om hur det sker. Strukturellt innebär det en risk.

Ytterligare en aspekt är att det är svårt för svenska producenter att påverka hur aveln bedrivs, eftersom den helt sker utomlands.

– Vi har i dag ingen slaktkycklingsavel i Sverige, låg kunskap om den och därmed små möjligheter att påverka, säger Anna Wallenbeck.

Men hon lyfter fram några exempel på att det faktiskt går – bland annat Svensk Fågels påverkansarbete för att förbättra fåglarnas fothälsa genom avelsarbete.

Thomas Carlson är vd på Aviagen SweChick, ett globalt avelsföretag för

slaktkyckling som förser en stor del av svenska slaktkycklingsproducenter med avelsdjur. Han säger att de med tiden har breddat sina avelsmål väsentligt.

– Modern kycklinguppfödning innefattar i dag ett stort utbud av egenskaper som rör hälsa och välbefinnande, tillsammans med köttproduktionseffektivitet. En betydande del av våra genetiska urvalskriterier är speciellt inriktade på välfärd. Till exempel väljer vi ut fåglar med en bra benstyrka, starka hjärtan och lungor och fåglar med ett bra immunförsvar, säger han.

Cirka 60 miljarder kycklingar slaktas varje år i världen

– Det kräver ett avelsprogram som balanserar det uppenbara behovet av att skydda och främja djurens välbefinnande med en förmåga att producera högkvalitativt kött på ett effektivt sätt. Internationellt är de vita slaktkycklingsraserna de överlägset mest populära. De kommer från broilera-velsprogram där man investerat mycket resurser för att kombinera välfärd och hälsa med köttproduktion och reproduktiv hälsa, säger Thomas Carlson och berättar att långsamväxande kycklingraser har funnits i Europa i decennier.

– En mängd olika slaktkycklingssystem har utvecklats. Från alternativa inomhus-system med förbättrad miljö och reducerad djurtäthet, till ekologiska system med frigående djur. I de här systemen används antingen de vanliga slaktkycklingarna som Ross och Cobb eller långsamväxande kycklingraser och de drivs av återförsäljare som vill bredda sitt erbjudande till konsumenterna och som ofta stöds av olika oberoende certifieringssystem. I de systemen har långsamväxande raser en viktig roll och

därför har vi investerat i att avla fram nya raser.

Hur ser du på de hälso- problem kycklingarna drabbas av?

– Vi sätter alltid välfärden hos våra flockar först och tillbringar en stor del av vår tid med att säkerställa att våra fåglar är så starka och friska som möjligt.

– Vår utmaning är att balansera det självklara målet att förbättra djurens välbefinnande med det kommersiella kravet; att leverera miljontals fåglar till köttproducenter över hela världen. De står i sin tur inför samma utmaning – att ta hand om sina flockar och samtidigt kunna leverera kycklingkött av hög kvalitet till sina återförsäljare. Vi upplever att vår bransch gör mycket rätt och att vi leder branschen genom att driva nya, innovativa sätt att förflytta gränserna och åstadkomma ytterligare förbättringar, säger han och vill tillägga att Aviagen alltid jobbat nära sina kunder i Sverige, vilket, enligt honom, medfört att avelsmålen har påverkats positivt för hälso och välbefinnandeegenskaper

Anna Wallenbeck tycker att det är för tidigt att avgöra om de nya, mer långsamväxande kycklinghybriderna verkligen fungerar i produktionssystem med långa uppfödningstider. Det återstår att se.

– Vi får avvakta lite, det verkar i alla fall fungera mycket bättre.

Hon konstaterar att avelsföretagens mål i dag är bredare än vad de historiskt varit.

– Det som ändå ger mig hopp inför framtiden är att om avelsföretagen breddar målen kan man förbättra problemen och samtidigt nå produktionsmålen. Det är vad min forskning fokuserar på: smartare avelsmål. Vi närmar oss även om det fortfarande går långsamt. ✕

Foto: Julio Gonzales, SLU

Anna Wallenbeck, forskare vid institutionen för Husdjursgenetik vid Sveriges lantbruksuniversitet, SLU.

"Kycklingar ses inte som individer"

Medan **avelsdefekter på trubbnosiga hundar har orsakat stor debatt**, bryr sig färre om aveln av slaktkyckling. Varför? Djuretikern Helena Röcklinsberg svarar.

Ett grundläggande skäl är ju att slaktkycklingar träffar du inte om du inte arbetar med dem. Vi kan jämföra med de trubbnosiga hundarna. Många människor har någon sorts relation till dem. När man får veta att de har svårt att andas förstår man att det rör just den där hunden som man träffade hemma hos sin kompis. Slaktkycklingsvärlden är väldigt sluten. Ser man inte, vet man inte. Så blir det för konsumenterna, säger Helena Röcklinsberg.

Hon är docent i etik vid Uppsala universitet och universitetslektor i djuretik vid SLU och har bland annat forskat om avelsstrategier för ekologisk husdjursproduktion.

En annan aspekt hon lyfter fram är den reklam som görs för kyckling.

– I marknadsföring visas aldrig fullvuxna slaktkycklingar, utan nyfödda som bara är ett par dagar gamla. De är ju hemskt söta. Den sortens reklambilder invaggar konsumenten i en sorts falsk tro att ingen

rimligen kan behandla så små djur illa. I själva verket kläcks de ju på löpande band, många tillsammans men utan sina föräldrar, säger hon och fortsätter:

– Människor har ofta svårare att relatera till produktionsdjur. För många är det inte relevant hur de behandlas, generellt bryr människor sig mer om den individuella välfärden hos djur som de har en relation till. Också bland lantbruksdjuren finns en skala, en hierarki, för vad som väcker mest känslor. Söta kalvar som behandlas illa får fler att reagera. När kalvarnas situation lyftes för några år sedan väcktes ett tydligare engagemang. Samma debatt finns inte kring kycklingar, de ses inte som individer med personligheter.

Varför inte?

– När man talar om djur som individer som man kan ha en personlig relation till är det lättare att öppna upp för resonemang om till exempel integritet, välfärd och naturliga beteenden. Många ser kycklingarna som en massa av tusentals djur som är kopior av varandra. De göms i siffror – till exempel mäts inte kycklingar i antal utan i kilo. Det är nästan som att man odlar kyckling, det är någonting grundläggande i synen på kyckling som är intressant att resonera kring. Men att vi ser på kycklingar som avidentifierade har gjort att en sådan syn, ett sådant samhällskontrakt, har kunnat uppstå.

"Kränker vi djurens integritet genom att avla dem till att ha defekter?"

Helena Röcklinsberg, docent i etik.

Som etiker anser Helena Röcklinsberg att ett bredare begrepp än djurväl-färd behövs. Allt som är etiskt relevant ryms inte inom välfärdsfrågor. Att döda ett djur, till exempel, kan göras på ett skonsamt och smärtfritt vis. Ändå kvarstår det etiska dilemma: har vi rätt att döda djur? Samma resonemang kan appliceras på avel.

– Man kan fundera på om det är så att vi kränker djurens integritet genom att avla dem till att ha medfödda defekter, som gör att de upplever lidande. Det går inte att täcka in alla etiska överväganden bara genom att titta på djurens välfärd.

Helena Röcklinsberg tror att det vore möjligt att förändra djurhållningen och premisserna för avel, men det ansvaret måste ligga på politikerna och branschen. De hänvisar ofta automatiskt till konsumenterna och deras önskemål, som om det vore den enda tänkbara lösningen.

– Allt ansvar kan inte ligga på konsumenterna. Till exempel veterinärer skulle kunna reagera tydligare och komma med en samlad reaktion, för de vet förstås hur det ligger till. Jag kan också tycka att det är lite fegt av politikerna att så ofta hänvisa till konsumenttrycket. Konsumenter har ju varken insyn eller förmågan att väga alla för- och nackdelar när de står i butiken. Snarare, visar forskningen att konsumenter vill veta att allt som säljs är både lagligt producerat och djurskyddsmässigt okej. ✕

Helena Röcklinsberg, docent i etik.

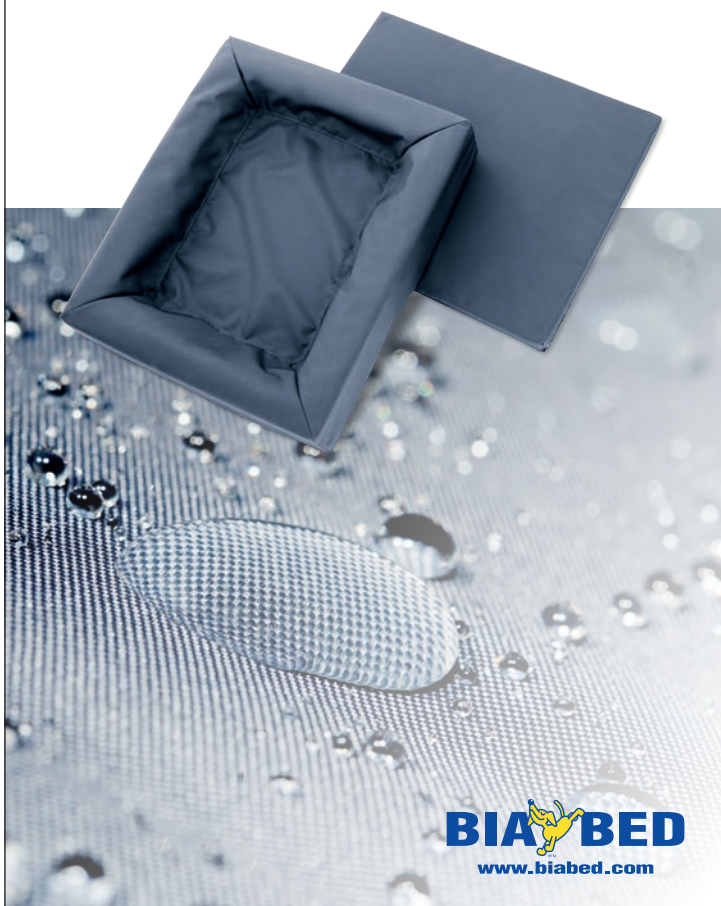
BIA

Nyhet!

BIA Outdoor

Vattenavvisande
& slitstark

gladahundar.se

Vi säljer inte bara hundprylar

Vi säljer livsstil

- Hundkläder
- Hundmöbler
- Koppel
- Sele
- Halsband
- Leksaker
- Hundväskor
- Matskålar
- Accessoararer
- Läckerbitar

www.gladahundar.se

By HundModeHuset

Hundrastning från Haninge och runt hela Drevviken. För alla hundar oavsett ras, storlek och ålder.

Du slipper lämna och hämta din hund på dagis!

Vi kommer hem till dig och rastar när du behöver det!

Din hund får tillbringa sin tid i trygg hemmamiljö!

grisenochjag.se/hundrastning

Foto: Jeanette Polsäter

Hoppet var nästan ute för Hope. Men tack vare Djurskyddet Kattvärnet i Haninge klarade han sig.

Historien om Hope ger hopp

I september lämnade Djurskyddet Sverige över nästan 40 000 namnunderskrifter till regeringen med kravet att alla katter ska skyddas av den nya djurskyddslagen. Djurskyddets föreningar ute i landet arbetar varje dag med att rädda katter. **Möt lilla Hope, som mot alla odds klarade sig genom Djurskyddet Kattvärnet Haninges hjälp.**

Det var en kall och blöt dag i oktober. En brevburare såg en kattunge som låg döende på en trottoarkant i Sorunda och larmade Svenska Djurambulansen. Ungen var vid liv men kraftigt nerkyld. Strax därefter fick Agneta Öberg, sekreterare på Kattvärnet i Haninge, ett telefonsamtal. – Svenska Djurambulansen ringde och frågade om Kattvärnet kunde ta på sig ansvaret för en upphittad kattunge. De sa

att han var så illa därän att det var tveksamt om han skulle överleva. Jag satte mig i bilen tillsammans med min dotter och åkte till veterinärkliniken, dit de skulle ta honom, berättar Agneta.

Kattens liv hängde på om det var möjligt att sätta in dropp. Hjärtat slog knappt och pulsen var dålig. Venerna var så små att de gick sönder av kanylen. Till slut gav veterinären Agneta rådet att åka till ett större

djursjukhus som är bättre på akutfall. Agneta och dottern satte fart dit. Kattung- en låg innanför dotterns tröja vid bröstet inlindad i en filt och varmvattenfyllda påsar för att hålla värmen.

– Han var så himla liten. Och så fruktansvärt kall. Vi förstod hur liten chansen var att han skulle överleva. Tårarna rann på oss båda. Det var då jag sa till min dotter, ”okej vi måste vara starka nu, vi måste ha hopp, vi måste tro att han kommer

"Jag kommer aldrig glömma Hope. Det blir så starkt när man har sett en katt gå från nästan död till levande.

Agneta Öberg, Djurskyddet Kattvärdet

att klara sig!" Där i bilen fick kattungen namnet Hope.

Bagarmossen Djursjukhus var förberedda, men när de fick se Hope skakade personalen på huvudet.

– När narkossköterskan kom in kändes det verkligen som sista chansen. Och det var otroligt. På första försöket fick hon in nålen och venen höll. Men veterinären sa att chanserna fortfarande var minimala. Jag tittade på veterinären och sa: "Gör så mycket ni bara kan för honom".

Hope åkte in på intensivsen. Agneta åkte hem. Det gick några timmar och Hope började pigga på sig, han fick i sig mat och var snart redo att lämna sjukhuset.

– Det var ofattbart. Ingen trodde att det var sant. Dagarna som följde var det mycket ligga innanför tröjan och hålla värmen. Men det var en tuff liten krabat. Ganska direkt blev han busig och ville leka. Han såg så kul ut, med alla kala fläckar där sjukhuset hade behövt raka honom,

tillsammans med fluffig päls som spretade åt alla håll. Obekymrad var han, den där pluttelilla katten.

Nu kom nästa utmaning: Hope behövde få en tillfällig kattmamma. I ett av Kattvärdets jourhem fanns en honkatt som hade blivit mamma till några kattungar ett par månader tidigare.

– Hope blev så himla glad när han fick träffa kattfamiljen. Han busade och bet mamman i svansen. Mamman tog honom till sig. Hope kom särskilt nära en av de andra kattungarna och de ville ofta ligga tätt intill varandra.

Idag lever Hope lyckliga livet med nya ägaren Görel Tegnebratt och kattkompisen Findus.

– Han är fin, Hope. Om dagarna hoppar han ofta upp i knät när jag sitter framför datorn. Han vill ha kärlek och blir gärna klappad, men på sina egna villkor, berättar Görel.

– Jag kommer aldrig glömma Hope. Det blir så starkt när man har sett en katt gå från nästan död till levande. När ingen trodde att han skulle klara sig men han överlevde. Han är verkligen en speciell liten katt, säger Agneta Öberg, som har arbetat som volontär på Kattvärdet i Haninge sedan februari 2014.

I våra besökte Tidningen Djurskyddet Kattvärdet, just då bodde ett tjugotal katter där. Eftersom alla behöver omvårdnad, mat och ibland kostsamma veterinärbesök fanns inte resurser för fler katter, och Kattvärdet hade infört tillfälligt intagningsstopp.

Målet är att ge alla katter ett nytt och kärleksfullt för-alltid-hem. Men ingen katt får adopteras innan den är trygg och redo att gå vidare.

– Det märks när någon är redo. Den stora förändringen vi brukar se är att katt-

erna helt enkelt vill vara med. De springer inte och gömmer sig när någon kommer in genom dörren. De är nyfikna, är med och leker, vill gosa och bli klappade, sa Jessica Ekroth, kattskötare och marknadsansvarig på Kattvärdet.

Ett av kraven som katthemmet ställer på alla som vill adoptera är att katten är tänkt som innekatt.

– Att utekatter får ett bättre liv än innekatter är en myt. Det är en tuff miljö för en tamkatt att klara sig på gatan där det finns vilda katter, revirtänk, risk för att bli påkörd och gå vilse. Många katter som går vilse fryser ihjäl. Vissa tror att "katter alltid klarar sig", när de egentligen inte alls har lärt sig sociala koder och att hitta mat och vatten.

De katter som adopteras bort är alltid chip-märkta, avmaskade, veterinärundersökta och kastrerade.

– Alla katter bör alltid kastreras, både han- och honkatter. Såvida de inte är avsedda för avel. Det är oftast de oförutsedda kullarna, honor som blir dräktiga och föder kattungar som ingen vill ta ansvar för, som gör att katterna i slutändan far riktigt illa. Kastrerade katter blir ofta också både lugnare och tryggare, sa Jessica Ekroth. ✕

OM DJURSKYDDET KATTVÄRDET HANINGE

- Föreningen Kattvärdet bildades år: 1999.
- Antal medlemmar: 85.
- Antal aktiva volontärer: cirka 25.
- Antal omhändertagna katter 2015: cirka 75.

Läs mer: www.kattvarnet.nu

Foto: Djurskyddet Kattvärdet

Filtar och påsar med varmt vatten höll Hope vid liv.

Djurhem bjöd till presskonferens

I samband med att författaren **Anders Johanssons bok "Tuffe & jag"** släpptes bjöds massmedier in till presskonferens i Kalmar Djurhems lokaler.

– Vi har en bra relation med lokalpressen och försöker att hålla oss framme så gott det går, säger Camilla Henningsson på Kalmar Djurhem.

Flera av Djurskyddets föreningar runt om i Sverige lever i en tuff verklighet. Även om bra kontakter med media är en förutsättning för att nå ut till allmänheten med information så finns oftast inte tiden.

– Kalmar Djurhem ligger långt fram i arbetet med att synas i radio, TV och tidningar. Ofta är det lokalpressen som uppmärksammar djurhemmet när det händer. En presskonferens är ett bra sätt att få publicitet, säger Camilla Henningsson.

Att endast en journalist dök upp ser hon mer som en tillfällighet än en besvikelse. Camilla Henningsson berättar att djurhemmet skaffat sig en viss mediavana genom åren.

Lille Tuffe hämtades på en höskulle för tretton år sedan. En varm vänskap har vuxit fram mellan honom och författaren Anders Johansson, som nyligen släppte sin senaste bok "Tuffe & jag".

– Vi kör ganska mycket nyheter på vår Facebook och kontakter bara pressen när det händer något speciellt. Vi ser också gärna att pressen skriver om positiva saker och inte bara när det händer tråkiga saker med våra katter, det tröttnar folk på i längden, säger Camilla.

Precis som för övriga djurhem finns inte alltid tiden att vårda presskontakter för Camilla och hennes kollegor. När Tidningen Djurskyddet ringer beskriver hon läget som kaotiskt på djurhemmet, ett tillstånd som inte tillhör ovanligheten när katter ska tas om hand eller placeras ut.

För att spara tid ringer de oftast samma journalister när de har en nyhet som de vill föra ut.

– Vi har ju också lärt oss att det måste finnas ett nyhetsvärde i artiklarna, så vi försöker tänka lite ur journalistens perspektiv, säger Camilla som ser ett stort allmänintresse när det handlar om djur.

– När det skrivs om djur reagerar folk, det har vi märkt. Även journalister verkar vara intresserade av att skriva om djur. Till våren ska vi ha en stor föreläsning här med Per Jensen som är professor i etologi. Det kommer vi att försöka sprida till lokalpressen.

Vem är då författaren Anders Johansson vars bok presskonferensen handlade om? Han är 69 år och den röda tråden i hans författarskap är förhållandet mellan människan och hennes omgivning.

– I synnerhet har jag genom åren funderat över vårt samspel med de varelser vi kallar djur. Det genomsyrar mycket av vad

jag publicerat; ett tiotal diktsamlingar och ett 90-tal essäsamlingar, landskapsböcker och kattböcker. De senare utgör en liten envis vårbäck genom mitt författarskap. Jag är fascinerad av hur vi hör ihop och samtidigt skrämde av vår brutalitet. Stod vi djuren en gång nära? När bestämde vi oss för att lämna dem? Det är svåra frågor, omöjliga att besvara. Vi vet sedan Darwin att djuren är våra släktingar ett dna-bevisat faktum, som borde ha gett starkare utslag i vår syn på dem och i vår moraluppfattning, berättar Anders Johansson, som lever tillsammans med keramikern Britt-Marie och katten Tuffe i Kalmar.

Hans länk till Djurhemmet i Kalmar är framför allt genom katten Kajsa som han hämtade därifrån. Här följer utdrag ur två av Anders Johanssons böcker. Först kapitlet "Att vara utbytbar" från boken "Katter som fått en andra chans":

"Spännvidden i katthållningen är förvisso stor. Här finns hela skalan från temporär leksak till omhuldad och älskad familjemedlem. På varje solskenshistoria om katter finns tyvärr också berättelser av annat slag.

Vid ett tillfälle fick jag besök av en kulturellt mycket intresserad person, som visade sig komma från mina hemtrakter i Västmanland. Vi hade mycket att tala om, inte minst om katter som hon sade sig tycka mycket om. Plötsligt hör jag vederbörande säga att hon gjorde sig av med sin stora vackra katt i samband med flytten från landet till den småstad där hon bor nu. Jag undrade över skälet och fick svaret att katten var fem år

Tuffe – en av de katter som fått en andra chans hemma hos författaren Anders Johansson.

gammal och att det "var synd att ta den till stan". Britt-Marie som just kommit in i rummet och tänkte fråga om vi ville ha kaffe stannade på steget. Sedan vände hon. Också för mig var samtalet därefter helt utan mening och jag bara väntade på att min besökare skulle resa sig och gå. Ty vad är allt fagert tal om djur och människa värd, all kulturell fernissa, när fraser och praktik är två helt skilda saker; när sken och verklighet är som eld och vatten? När man med ord berättar hur mycket man gillar ett djur, men kan göra sig av med det nästan lika lätt som man skiljs från en bil eller någon annan pryl?

Jag funderar vidare över den saken och erinrade mig hur katthållningen här på min gata sett ut genom åren. Här har förvisso funnits många katter som haft det bra. Men deras marginal har ofta varit liten. En svart panterlik katt som alltid satt på vårt staket avlivades när mannen i huset dog därför att änkan helt enkelt inte ville veta av den. När vi just flyttat hit lämnade en av granarna sin katt för avlivning till en jägare på samma gata. Skälet var att sonen hade drabbats av allergi. Mer värd än så var den inte, inte mer än en tillfällig leksak. Naturligtvis borde katten ha omplacerats.

Här förekommer också en typ av katthållning som jag håller för att vara den kanske allra mest förkastliga och gör mig riktigt

upprörd: den tillfälligt omhuldade katten. En sådan katt får omsorger när ägaren är hemma, åtminstone om den uppför sig till ägarens fulla belåtenhet. Men när man reser bort fjorton dagar får katten klara sig själv med några minuters tillsyn om dygnet, i den mån den dyker upp vid dessa tillfällen. Sådana katter har det sämre än lagårdskatterna eftersom de är vana vid något annat. Även för den som är djurvän kostar det på att se katten sitta vid grinden och vänta, dag ut och dag in.

Så förhåller det sig: allt förtryck av djur drabbar även djurvännerna, som ofta tvingas se eländet utan att kunna ingripa. Det är ta mig tusan ytterligare ett skäl att beivra dålig djurhållning."

Här kommer en dikt ur den nya boken "Tuffe & jag". Den skrevs när katten Kajsa, som hittades i en sopcontainer och hamnade hos djurhemmet i Kalmar innan Anders med familj tog hand om henne, var hos veterinären. Familjen var övertygad om att hon inte skulle klara sig och Anders Johansson skrev:

"I ett vintrigt vemod stannar jag uppe sent och läser de goda böckerna. Bredvid mig finns hon, denna lilla varelse

av solformade molekyler och doft av sommar; nu splittrad i atomer, som solrök över viken. Jag hör henne springa uppför trappan med snabba steg. En tanke kommer för mig: Om jag hade kastat hennes kropp i havet hade hon kanske återvänt, återställd av vågorna. Så fort det gick, alla åren. Det nionde livet blev hennes sista."

Kajsa klarade sig. Hon levde i tre år till och blev tolv år. ✕

OM DJURSKYDDET KALMAR

- Startade 1905.
- Fick sitt djurhem 2003.
- Invigde en minneslund på Skälby gård 2004.
- Ordnar två föreläsningar om djurskydd varje år.
- Har sedan starten tagit hand om fler än 600 katter.

Läs mer: www.kalmardjurhem.se

Kampen för kaninens välfärd

För små burar. Fel mat. Plågsamma sjukdomar. **Kaninen är Sveriges tredje vanligaste sällskapsdjur ändå är kunskapsgapet stort.** Det säger Emma Almquist, ordförande för Sveriges Kaninvälfärdsförening, SKVF.

Text Jeanette Polsäter **Foto** Katarina Vallbo/Sveriges Kaninvälfärdsförening

Det mest konkreta felet djurägare gör mot sina kaniner är att de ger dem fel foder. Kaninen får för mycket kraftfoder, grönsaker, frukt och frön som innehåller snabba kolhydrater. Kaninerna blir överviktiga, vilket medför fetmarelaterade sjukdomar. De får ledproblem, trycksår på tassarna, svårt att rengöra sig och blir stressade. Det berättar Emma Almquist.

För mycket kraftfoder ger även tandproblem.

– Kaniners viktigaste föda är hö! Deras tänder växer två millimeter per vecka och slipas ner naturligt av det livsviktiga höet. Om tänderna inte slipas ner blir de mycket långa, växer fel och ger plågsamma konsekvenser för kaninen. En bra tumregel är 1 matsked pellets per kilo kaninen väger. Att ge en hel morot till en kanin är som att ge 20 morötter till en häst. Åt moroten själv och ge kaninen blasten!

Ytterligare ett allvarligt problem är att

Emma Almquist med kanin.

många kaniner berövas sin rörelsefrihet och sitt sociala umgänge.

– Kaniner är sociala varelser. Precis som hund och katt har de ett stort behov av att få röra sig fritt. Det är vanligt att kaniner bor ensamma i burar med lagens minimimått, och de får ofta mindre än en timme av sin ägares tid varje dag.

Hur kan man se att en kanin mår dåligt?

– Det gör man ofta inte. En hund som inte får tillräcklig stimulans ställer ofta till "problem", gnäller eller röjer runt, men en kanin är fast i sin bur. En kanin som har ont visar sällan det heller, det sitter djupt rotat i deras överlevnadsinstinkt, visar de sig svaga blir de tagna av ett rovdjur. Kaniner kan ha krossade ben och tänder som skär in i tungan utan att visa tecken på att de mår dåligt. När de väl visar tecken på smärta, till exempel slutar äta, då är det akut och fara för kaninens liv. En uttråkad och stressad kanin kan reagera med att utföra stereotypier, eller så blir de helt passiva och sitter bara still.

Varför har dessa omvårdnadsfel uppstått?

– Det handlar om okunskap. Om fler visste hur de skulle kunna ge sina kaniner mer livskvalitet är jag övertygad om att fler skulle ta hand om sina kaniner på det sättet. Jag har vänner som utbildar sig till veterinärer och de berättar om hur lite de

får lära sig om kaniner. Kunskapen hos zooaffärer är också ofta bristfällig. Om det finns kunskapsgap hos veterinärer och zoobutiker, hur ska kaninägarna veta vad som är rätt information?

I Stockholm avlivas omkring 1 000 hemlösa tamkaniner varje år, då de betraktas som skadedjur. Vad tänker du kring det?

– Människor släpper ut sin kanin av samma anledning som vissa släpper ut sina katter. De ser att "andra katter" finns där ute och "de klarar ju sig". Men precis som för katter är iakttagelsen felaktig eftersom de inte alls klarar sig bra. Vår vice ordförande har de senaste åren varit med och fångat in ett hundratal tamkaniner bara i Malmöområdet. En tamkanin saknar den flyktinstinkt som en vildkanin har, den blir ett enkelt byte för ett rovdjur och för andra kaniner som slåss för att skydda sitt revir. De flesta tamkaniner som släpps ut drabbas av ohyra, som skabb, mjäll och loppor, i pälsen.

För att förebygga att fler kaniner släpps ut behöver vi höja kaninernas status. Vi i SKVF hämtar mycket inspiration från den kamp som förs för främjandet av katternas status och välfärd. I den bästa av världar skulle alla tamkaniner märkas och registreras. Vi tror att kaninernas status höjs om de kan kopplas till sin ägare och det blir inte lika enkelt att släppa ut sin kanin.

"Tandsjukdomar är inte normalt för en kanin. Det är stor skillnad mellan vad som är vanligt och vad som är normalt."

Emma Almquist, ordförande,
Sveriges Kaninvälfärdsförening

Fel foder och för små burar är vanliga fel som människor gör mot kaniner som sällskapsdjur. Sveriges Kaninvälfärdsförening vill höja kunskapen.

Kan kaninägare idag straffas om de släpper ut sin kanin?

– Jordbruksverkets föreskrifter om tillsyn och skötsel av sällskapsdjur, 4 kap, 21 §, saknr L80 säger: "Tillsynen ska ske på ett för djuren betryggande sätt och normalt minst en gång dagligen." Så egentligen är det genom den paragrafen olagligt att överge sin kanin, men precis som för katter är det svårt att straffa den som släpper ut kaninen eftersom kanin och ägare inte kan kopplas till varandra. Idag finns inget centralt register för kaniner hos till exempel jordbruksverket, så redan från SKVF:s start har vi själva upprättat ett unikt register där ägare kan registrera sin kanin, och om den skulle springa bort och eventuellt hittas, kan vi söka efter den. Vi har idag närmare hundra registrerade kaniner, men såklart hoppas vi att en sådan här registrering skulle vara obligatorisk, säger Emma, vars första kanin var en vit renrasig dvärgvädur med ljusblå ögon, som hette King.

– Jag gjorde mycket fel: Det var den lilla buren. Det var de allvarliga misstagen med fodret. När kaninen var 3 – 4 år fick jag veta av personer jag litade på att man bör låta en lite äldre kanin leva ett lyxigt liv med mer kraftfoder. Han skulle ju inte ställas ut mer så då "gjorde det inget". Jag ville såklart att min kanin skulle ha det

bästa och matade honom mer. Han var 6 år när jag märkte att något inte stämde. Jag kikade in i hans mun och såg att tänderna var långa och sneda. Jag tog honom till en veterinärklinik där jag fick höra att detta var normalt för en kanin i hans ålder. "Lösningen" var att åka in till kliniken varannan månad, söva honom och regelbundet slipa ner tänderna. Vad jag senare fick lära mig var att det är stor skillnad mellan vad som är "normalt" och "vanligt". Av en slump kom jag i kontakt med en annan veterinär som var specialist på kaniner. Hon förklarade att tandsjukdomar inte är något normalt för en kanin och att problemet uppstått på grund av vad han åt. Han fick i sig för lite hö och för mycket kraftfoder. När jag fick veta vad jag gjort mot min kanin sjönk jag ner på badrumsgolvet och bara grät och grät. Skadorna hade gått så långt att livet för honom inte kändes värdigt, så jag lät honom somna in. Sedan dess har jag hört väldigt många historier som är nästan identiska med min, det är fruktansvärt, säger Emma.

Idag har hon en renrasig Sachsengold som heter Molly och en hittekanin av blandras-typ som heter Ture.

– De lever fritt i min lägenhet som är helt anpassad efter dem, de har lådor/

toaletter som de duktigt går på och de har små krypin där de kan gå undan och vila när de vill vara ifred. Molly är kelig och vill ofta vara med när jag tittar på tv, Ture har inte riktigt förstått grejen med att gosa med människor. Vi vet inget om hans bakgrund så det är mycket möjligt att han inte blivit socialiserad ordentligt som liten. Jag brukar säga att Molly är min kanin, och sen är Ture Mollys kanin. ✕

KANINFÖRENINGAR

- **Sveriges Kaninvälfärdsförening** har funnits i ett år och har 115 medlemmar. Kämpar för att höja kaninens status och kunskapen om den. Grundades av Emma Almquist och Sofia Sandström. Läs mer på www.skvf.se
- **Sveriges Kaninavels riksförbund** har flera lokala kaninföreningar som medlemmar. Ni hittar länkar till dem alla på riksförbundets hemsida: www.skaf.info
- **Sveriges Kaninhoppares riksförbund** arbetar för att utveckla och stimulera kaninhoppningen i Sverige. Läs mer på www.skhrf.com

Djurtransporterna kan minskas

Sedan år 2000 har fler än 80 700 djur varit med om transportolyckor i Sverige. **Inklämda bland skrikande, svårt skadade och döda djur kan de som klarat sig få vänta i timmar.** Varför sker olyckorna? Hur kan situationen bli bättre för djuren?

Text Jeanette Polsäter och Katarina Hörlin **Foto** Pernilla Arvidsson/Sveriges Radio.

Den 22 augusti välte en djurtransport med 265 grisar på en väg utanför Hässleholm. "De grisar som var döda och skadade har blivit bortforslade" sa SVT Nyheter Richard Lööf som befann sig på platsen.

Men vad hände med djuren? Hur går det för dem som skadat sig? Djurskyddet Sverige har träffat Henrietta Thernell som har skrivit en kandidatuppsats om djurtransportolyckor. Det som förvånade henne mest under arbetet var hur lite forskning det fanns om ämnet.

– När jag tog kontakt med olika institutioner för att få ut rapporter fanns knappt någon information att hämta någonstans. Det finns ingen statistik eller samlade rapporter om djurtransportolyckor, varför de sker eller vad det har inneburit för djurens välfärd. De djur som är med om olyckorna bara "försvinner", säger Henrietta Thernell.

Från år 2000 till våren 2014 hade det skett 39 djurtransportolyckor. Två år senare hade det skett ytterligare tio olyckor. Från år 2000 till idag har över 80 700 individer blivit drabbade.

– Djuren som varit med i dessa olyckor kan precis som vi känna smärta, stress och

rädsla. Dessa individers upplevelser bör tas på största allvar, säger Henrietta Thernell.

Mattias Gårdlund, djurskyddsinspektör för Länsstyrelsen i Skåne, ser en ökning av allvarliga olyckor hos stora ekipage som lastas med allt högre last. Det har blivit vanligt att de lastas i tre till fyra våningsplan för att få in så många djur som möjligt.

– Största risken för olycka är vid lastförskjutning. När en lastbil till exempel hamnar med ena hjulet i vägrenen följer djuren med och är det tvåhundra grisar där inne är det mycket vikt som ska hinna pareras upp. Blir det för mycket vikt på ena sidan är det stor risk att ekipaget välter. Om djurtransporterna lastades lägre skulle risken för att välta vara betydligt mindre, men idag fokuseras det på att få in så många djur i en bil som möjligt, säger Mattias Gårdlund.

När det sker en djurtransportolycka är det Mattias Gårdlund som slakterier och

transportörer ringer till. Hans uppgift är att åka ut till olycksplatsen, vara behjälplig och i samråd bestämma vilka djur som behöver avlivas och vilka som ska räddas. Han säger att räddningsarbetet ibland kan bli komplicerat då varje län har olika erfarenheter av djur-

transportolyckor, och det finns inga fasta rutiner för hur man bör agera.

– Räddningstjänsten är kommunal och Länsstyrelsen, från norr till söder, har inget samlat grepp över hur man bör hantera en djurtransportolycka. Idag ligger

ansvaret på den enskilde transportören och det är inte helt lätt alla gånger att veta vilka man ska ringa när man

kanske har fullt upp med att rädda livet på sig själv. Jag skulle önska att det fanns ett nationellt system, en standardiserad kunskapsbas, så slapp alla försöka lösa sådana här incidenter varje gång som om det vore första gången, säger Mattias Gårdlund.

Ett problem är bristen på utrymningsvägar när olyckan är framme. Henrietta Ther-

"Om djurtransporterna lastades lägre skulle risken att välta vara betydligt mindre."

Mattias Gårdlund,
djurskyddsinspektör

Om djurtransporterna lastades lägre skulle risken att vända vara betydligt mindre, säger Mattias Gårdlund, djurskyddsinspektör. Olyckan på bilden skedde 1 april 2014 mellan Mullsjö och Jönköping. 70 av de 170 grisarna dog.

nell är kritisk till Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om transport av levande djur. Föreskrifterna säger att det ska finnas "godtagbara möjligheter att rädda djuren ur transport vid brand eller olycka".

– Vad är godtagbara möjligheter? Om ett djur behöver sitta fastklämd bland andra svårt skadade och döda djur i flera timmar därför att ekipaget har vält och det inte finns några utrymningsvägar, då är det inte "godtagbara möjligheter", säger Henrietta Thernell.

Hon tror att en lösning är att utrusta alla lastbilar och transportvagnar med ordentliga utrymningsvägar från flera håll, så att utlastning av djur kan ske omedelbart vid olycka. Då behöver inte djuren heller "välta på nytt" som de behöver göra om man måste vända tillbaka en lastbil som har vält för att kunna lasta ut djuren. En annan lösning hon önskar se mer forskning på är mobila slakterier. Att djuren blir slaktade i sin hemmiljö.

– När en olycka väl händer är det många individer som blir drabbade. Mobila slakterier är fortfarande ovanligt men jag upplever att det finns ett intresse framför allt hos mindre producenter. Bristen på

mobila slakterier är en ekonomisk fråga tillsammans med småriga regelverk. Men ur djurens perspektiv blir det bättre på flera sätt, säger Henrietta Thernell.

Professor emeritus Bo Algers är inne på samma linje och lyfter i ett inlägg på CIWF Sveriges facebookside de möjligheter som mobila slakterier kan ge. Han skriver:

"I Sverige omfattar transporterna av nötkreatur och grisar omkring 600 miljoner kilometer. Merparten, 450 miljoner kilometer, av dessa transporter är till slakterier. Omräknat till antal lastbilskilometer så motsvarar ett års transporter mer än 30 miljoner kilometer. Under senare år har flera forskningsprojekt genomförda i samarbete mellan Sveriges Lantbruksuniversitet, Linköpings Universitet samt Chalmers och konsultföretaget WSP visat att genom ändrade beslutsgångar och införande av datorbaserade ruttoptimeringsverktyg kan transportarbetet minska med 25 – 40 procent beroende på vilka åtgärder som man är beredd att vidta. Detta samtidigt som man kraftigt kan minska övernattnings av djur på slakteri som påverkar deras välfärd negativt. Gårdsslakterier och mobila slakterier utgör idag endast en marginell del av slakten men kan effektivt medverka till att

minska de långa djurtransporterna. Genom samarbete och insatser på nationell bas kan stora vinster för djurvelfärd och klimatbelastning göras." ✕

DJURTRANSPORTER I VÄRLDEN

Utöver trafikolyckorna råder flera missförhållanden för djur som transporteras globalt sett. Flera djurskyddsorganisationer har uppmärksammat plågsamma transporter.

I somras släppte organisationen Eye on Animals filmer som visade de plågsamma förhållanden som djuren som transporteras till Turkiet från Europa utsattes för. De törstade och trängdes i överfyllda lastutrymmen. En del hade fraktats 400 mil.

Organisationen Compassion in World Farming, CIWF, har drivit kampanjen "Animals are not freight" (Djur är inte fraktgods) där de kräver stopp för långdistanshandeln av levande djur.

Eurogroup for Animals har startat appropet #Stophetrucks med kraven max 8 timmars transport för däggdjur och 4 för fjäderfä.

Foto: iStockphoto

Hej husse, hjälp mig nu!

En hund som står inför ett svårt problem ber ofta sin husse eller matte om hjälp. Nu har en **forskargrupp vid Linköpings universitet ledd av etolog Per Jensen kartlagt en del av den genetiska grunden** för det beteendet. Svaret ligger i generna, och generna ligger på kromosom 26. Här berättar doktorand Mia Persson och professor Per Jensen om resultaten.

Hundar är unika husdjur. I mer än 15 000 år har de ingått som en självklar del i många familjer. Under domesticeringen har hunden utvecklat flera sociala förmågor, vilka gör att den kan kommunicera och samarbeta med människor på ett sätt som inga andra arter kan. Hundar skapar starka band till sina ägare, de är känsliga för icke-verbal kommunikation och förstår människors tal, pekningar och ansiktsuttryck.

Hundar visar även ett avsiktligt kommunikationsbeteende mot människor. De både söker uppmärksamhet och utövar mer riktad kommunikation, till exempel i situationer som kräver att ett problem blir löst. Olika forskningsresultat tyder på att en väsentlig genetisk bas ligger till grund för dessa sociala färdigheter. Även unga valpar kan förstå mänskliga kommunikativa signaler, medan socialiserade vargar till stor del saknar den förmågan. Till skillnad från vargar tenderar hundar att vända sig till en människa i närheten för att få hjälp när de står inför ett svårt problem.

Den genetiska grunden för variation i socialt beteende är av största vikt att förstå för att kunna reda ut hundens utveckling och domesticering. Om social förmåga

beror på arv eller miljö har tidigare studerats på människor, andra däggdjur och sociala insekter. Men dessa studier har generellt fokuserat på samspelet mellan medlemmar av samma art, medan genetisk kommunikation mellan däggdjursarter har fått mindre uppmärksamhet. För att kunna studera kommunikation mellan arter är hunden med sin välutvecklade människoinriktade vänlighet en stark förebild. Tidigare forskning har fokuserat på några få kandidatgener, såsom genen för oxytocinreceptorn, men ingen systematisk forskning på gener har skett hittills.

I vår studie genomförde vi en noggrann genome-wide association study, GWAS (läs mer om GWAS på nästa sida, reds anm.) på människoriktat socialt beteende i en grupp beaglar. Vi utgick från 500 beaglar uppfödda på en kennel där deras tidigare erfarenheter av människor var lika. Hundarna var uppfödda, hållna och hanterade under högt standardiserade förhållanden. Målet var att identifiera möjliga kandidatgener som kunde öka förståelsen av utvecklingen av socialt beteende hos tamhundar.

För beteendestudierna använde Mia sig av en problemuppgift som hundarna fick

**"Vi
utgick från
500 beaglar
uppfödda på en
kennel."**

lösa utan föregående träning. Problemet var först ganska enkelt – det gällde att puffa ett plastlock åt sidan för att få en godisbit som de kunde se och känna lukten av. Totalt fanns tre lock, där det första var ganska enkla att klara av, men snart blev det hela betydligt svårare för hundarna. Det tredje locket satt nämligen fast och var därför omöjligt att lösa. Mia videofilmade hundarna och mätte sedan hur benägna de var att söka hjälp från henne där hon satt på en stol en bit bort.

Hundarna varierade stort i sitt beteende, där några var oerhört enträgna, medan andra var mer "varglika" i sitt beteende och envist försökte lösa det hela på egen hand. Baserat på deras beteende valdes 190 hundar ut: hälften var de mest socialt hjälpsökande, den andra hälften de mest självständiga. Från dessa togs kindavstryk med en bomullstopps för DNA-analys. Med hjälp av DNA-markörer letade Mia sedan efter områden där de två grupperna skilde sig genetiskt. Ett område på kromosom 26 visade sig vara starkt kopplat till graden av socialt beteende och närmare analyser visade att det med största

säkerhet beror på variationer i en eller flera av fem olika gener. Fyra av dem är kända sedan tidigare, eftersom forskningen har kopplat dem till olika sociala funktionsstörningar hos människor, till exempel autism och ADHD. Dessa fem gener har antagligen selekterats under domesticeringen och bidragit till att göra hundar till de sociala varelser de är idag.

Sammanfattningsvis är detta den första GWA-studien såvitt vi vet som visar områdena som innehåller förmodade gener

"Dessa fem gener har antagligen selekterats under domesticeringen."

associerade med kommunikation mellan arter hos hundar vilka antagligen har genomgått en stark selektion under domesticeringen. De identifierade generna har associerats med sociala funktionsnedsättningar hos människan, så som autism. De här resultaten bidrar till att bättre förstå den genetiska grunden för kommuni-

kation och socialt beteende mellan hund och människa och ökar vår förståelse av domesticeringsprocessen, men de skulle också kunna bidra till kunskap om sociala funktionsnedsättningar hos människan. ✕

Så gjordes undersökningen

Vi testade benägenheten hos en grupp beaglar födda, hållna och hanterade under standardiserade förhållanden, att initiera fysiskt samspel med en människa under en olöslig problemuppgift, och 190 individer genotypades med ett HD Canine SNP chip. En genetisk markör på kromosom 26 i SEZ6L-genen var signifikant associerad med tid och nära kontakt med människan. Två markörer på kromosom 26, belägna i ARVCF-genen, var också associerade med mänsklig kontakt. Slående var att regionerna kring markörerna innehöll fem gener som alla är inblandade i sociala förmågor hos människor, till exempel SEZ6L, som har associerats med autism och ADHD.

Detta är GWAS

Forskarna tittar på associationer mellan beteendet och markörer i hela arvsmassan, eller genomet (genome-wide). Vi tog DNA från varje hund genom att skrapa med bomullstopps på insidan av kinden. Sedan tittar vi på vilken variant varje individ har på olika markörer i DNA, närmare bestämt 173 000 markörer för varje individ. Markörerna är av typen SNP (single nucleotide polymorphism) vilket är bara ett varierande baspar. DNA består ju av nukleotidbasparen A, T, C och G. Varje markör kan alltså vara A/T eller C/G. Vi har letat efter associationer mellan vilken variant hundarna har på en markör och beteendet. Då kan man till exempel se om hundarna som har A/T på en viss markör söker mer hjälp än de som har C/G-varianten av samma markör, förklarar Mia Persson. ✕

Mia Persson är doktorand vid Linköpings universitet och förstaförfattare till studien. **Per Jensen**, professor i etologi, vid samma universitet har lett forskargruppen. Studien har nyligen publicerats i den vetenskapliga tidskriften Scientific Reports.

Läs hela texten här: www.nature.com/articles/srep33439

BRATTPETS.SE
Billigast på nätet!

BRATTPETS.SE har allt du behöver
för professionell grooming och är
självlärt *billigast på nätet!**

Vi finns även på:

*Läs mer om vår prisgaranti på
WWW.BRATTPETS.SE

FÖR ALLT SOM HÖR LIVETS HÖJDPUNKTER TILL - KÖKET, FESTEN, VARDAGSRUMMET OCH UPPVAKTNINGEN

Kvalitetsmuggar från Maxwell & Williams

8 olika hundraser. Blanda fritt 2 st
278:- Fraktfritt

Ange kod HH

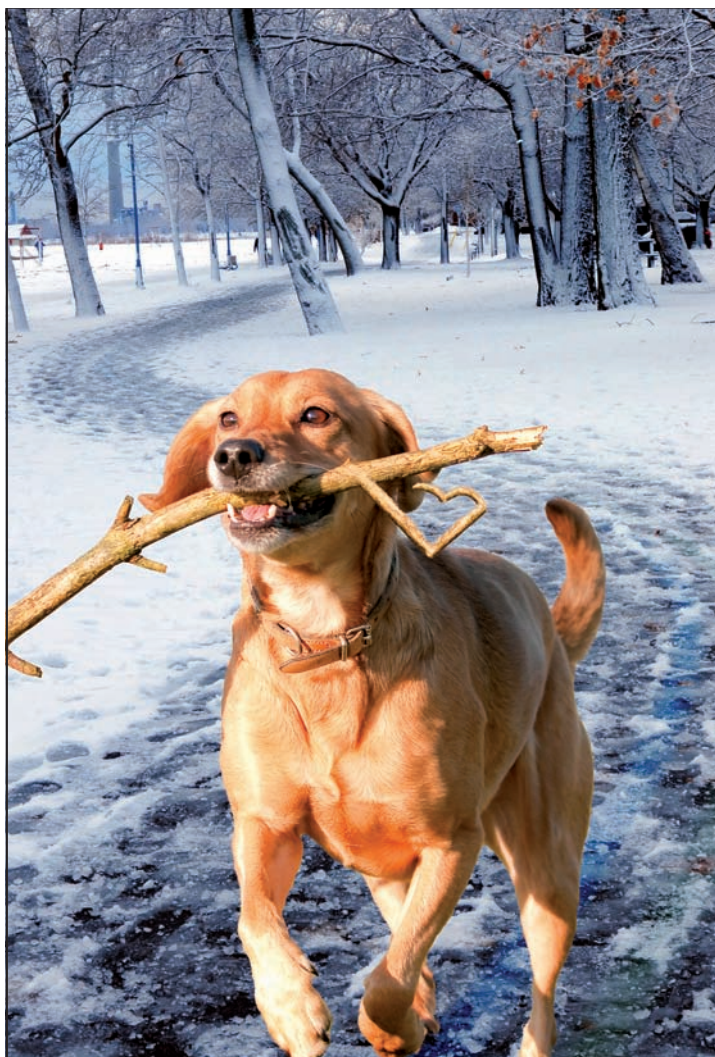

gerbera
design

RITZENHOFF

lemon
tree

STORGATAN 28, LINKÖPING, TEL:013-14 26 00, WWW.LEMON-TREE.SE

Aptus® GLYCO-FLEX® III

Vintern är här med kalla och snabba temperaturväxlingar. Ledbesvär kan öka vid kyla. Ett dagligt tillskott av Aptus Glyco-Flex stöder en frisk ledfunktion.

Innehåller grönläppad mussla, antioxidanter och glukosamin.

Orion Pharma Animal Health | Box 520 | 192 05 Sollentuna
Tel 08 - 623 64 40 | www.apтусpet.com

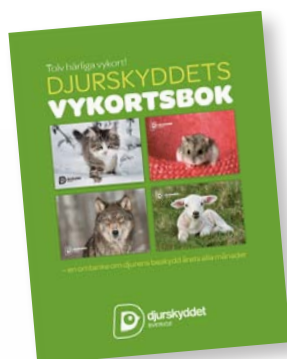

Djurpussla i jul

Julen närmar sig. Ett gigantiskt djurpussel är aldrig fel. Lika mysigt att sitta med ensam som tillsammans med släkt och vänner. Pusslet på bilden består av 18 000 bitar och räcker garanterat ända fram till Trettondagshelgen. Vi hittade det på **boardgamer.se**. Du kan hitta andra pussel på andra ställen.

Nytt år ny kalender

Flera av våra lokalföreningar gör egna kattkalendrar, genom att köpa en hjälper du hemlösa katter. Den här fina kalendern har gjorts av Djurskyddet Västerås Huskatten. Kontakta gärna den förening du vill stötta och hör om de gör egna kalendrar. Eller gör en egen! Googla "gör egen kalender" och du kommer att få flera träffar på hur du går tillväga. Kontaktuppgifter till Djurskyddet Sveriges lokalföreningar hittar du på **sidan 49**.

Julkort med djur

Redan trött på tomtar och snögubbar? Men du vill ändå skicka en varm julhälsning? Skänk en gåva på 200 kr via **djurskyddet.se** och få Djurskyddet Sveriges ljuvliga vykortsbok med kort på djur! Sänd till dem du tycker extra mycket om eller behåll alla själv som en egen julklapp! God Jul!

Syns i mörkret

Mörkret faller fort och på ett ögonblick kan bilen komma. Reflexer till hunden och katten är ett måste i vinter. Det finns flera varianter: täcken, blinkande lampor, band och självlysande halsband. För katter är det viktigt att reflexen har resår eller snabbspänne, om den skulle fastna.

Vaxa tassarna!

Tassar på salta vägar kan leda till spruckna och ömma trampdynor. Smörj in med tassvax! Det lägger sig som en skyddande hinna mot snö, salt och grus. Du kommer att hitta många alternativ om du besöker en välsorterad djuraffär.

Foto: Mostphotos

Foto: iStockphoto

VOM

HUNDEMAT

100% FÄRSKT KÖTT OCH FISK

ANPASSAT EFTER HUNDENS BEHOV

INGA TILLSATSER

VOM

Hundemat fra hundefolk til hundefolk

Produkter till häst

Tel: 018-57 24 30/31/34
Fax: 018-57 24 32 info@n-vet.se
www.n-vet.se

N-vet
L Ä K E M E D E L

1

BÖRJA TIDIGT

Vid stödutfodring är det bra att börja tidigt, helst redan under hösten, så inte omställningen av tarmfloran blir för svår för djuren. En del fåglar äter inte från fröautomater utan plockar helst på marken. Släng ut en näve på en skyddad och ren plats.

2

GE FÅGLARNA FRÖ

Osaltade solrosfrön, hamfrön, talgbollar, talgblock, kokosfett, osaltat margarin, osaltade jordnötter, viltfågelblandning, äpplen, bär, russin, torkade ärtor och majs. Om du serverar spannmål som havre-, vete- och kornkross måste du se till att fåglarna har ständig tillgång till vatten. Ta bröd endast i nödfall. Det får aldrig vara möjligt!

8 JULKLAPPAR TILL VÅRA VILDA VÄNNER

Vintern är ofta en svår tid för de vilda djuren och fåglarna. Särskilt om den blir kall. Hjälp dem att överleva till dess vårens värme återvänder!

Vilt- och fågelrehabiliterare Nina Peivert ger sina bästa råd.

Text Katarina Hörlin **Foto** Mostphotos och iStockphoto

Tipsare Nina Peivert. Ni är välkomna att mejla henne frågor om fåglar och vilt på nina.peivert@gmail.com

7

HÖ TILL HARARNA

Under vintern livnär sig haren på bark och knoppar från främst sälg och asp. Stödutfodra gärna med sälg och bärris. Plocka ner och lägg på marken. Även hö eller hösilage med bra näringsvärde och hög proteinhalt, knäckebröd, rödbetor och små skivade äpplen fungerar bra.

8

RÖDBETOR TILL RÅDJUREN

Lägg stödutfodringen långt ifrån vägen för att undvika bilolyckor. Fördela fodret på olika platser så att inte de mest dominanta äter upp allt. Spannmål, pellets eller annat kraftfoder, hösilage eller ensilage med bra näringsvärde och hög proteinhalt gillar rådjuren. Knäckebröd, rödbetor, persilja och småskivade äpplen är också bra. Salt- och kalksten kan läggas ut.

3 HÅLL RENT

Se till att fågelbord och marken under hålls ren. Salmonella och gulknopp är vanliga sjukdomar vid fågelbord. Lägg ett tjockt täcke med granris under fröautomaterna. Byt så fort det börjar barra. Rengör fågelborden med diskborste och Grumme tvättsåpa. Ta bort resterna så de inte möglar.

4 STÄLL UT VATTEN

Ofta kan djuren själv hitta vatten, men stränga vintrar behövs hjälp. Koka vatten. Låt det ljumna och håll upp i en liten skål. Lägg en sten i skålen så att smådjur inte drunknar, utan kan kliva upp på stenen. Byt vatten några gånger under dagen.

5 LÅT LÖVHÖGEN LIGGA

Igelkottar, och andra smådjur, uppskattar löv- och kvisthögar som kan gömma sig i och använda som bomaterial för vintersömn. Möter du en vaken igelkott på vintern kontakta direkt en viltrehabiliterare!

6 EKKORRGOTT

Ekorror uppskattar stödmät som läggs i speciella "ekormatåre". Fyll den med jordnötter, hasselnötter, valnötter, solrosfrön och pinjenötter. Sätt upp på en höjd där inga katter kommer åt, gärna i anslutning till träd för flykt och skydd. Ostbitar, talg och äppelbitar gillar ekorren också.

© Kryss & Quiz AB										TVÄTT LÄSES ALLTID INIFRÅN	ÅR KVAR EFTER JUL SÄGÖ- FIGUR	GEGGA KÖRDE
HÄR IN- TAGIT RYGG- LÄGE												
SÄMLAR PÅ SIG MOT MITTEN												
→						KOMMER FRÅN HJÄRTAT HALVGRÄS	1					
FÖRSTA RUMMET									DEKOR		FISK SOM FÖR- PACK- NING	
→												
FRÖ TILL TÄLG- OXARNA						SÄMLAS STICKOR I			LÖTT I LIVET LÄGG I FRYSEN			
DET ANVÄNDE ROMARNA HÅLLER HOV PÅ FÖTTER											3	
LÅGT TAL	→	DEN RYSKA ÄR LIVS- FÄRLIG	FESTDAG LÄGE FÖR BREV- BÄRAREN	→	EXI- STERA	TÄPPAS MED VILJA BÖRJAR ISLUTET	FAKIR- REDSKAP	BEHÖVER RÄBATT SPÅDA		ESS VILL MAN HA UT UR HUSET	SOM EN TRIANGEL	
ÄRTIDS- INSTÄLLD			6				ANNOR- LUNDA	→				
LÄTA SOM EN RETAD PUDEL						ÄR MÅNG- SIDIG LANT- BRUKARE	7			KOMMER FÖRST	PRONO- MEN AVTRÄDE	
FRÅN KOHOP			GOJA HÄNGER PÅ ETT HÄR			UT- DRAGEN				RESOR	2	
ÄR RÖD										MATA FÄREN		
→						BÄSTI LEKEN		STÄLLA UPP	MATTE- TAL BITA LÄTT		EN EFTER EN NATURELL	
MJUK OCH SLÅT	8				SKADE- MÄRKE	UT- FORSKA POPPING						
BROMS- SPÅR		HÅLLER VÄRMEN ÅT UTAN LÖV				4	UTSÄLD I BÅDE FLORA OCH FAUNA			MULLRA		
→					VÄRDAD PÅ PÅ				UT- SLÄPPTA HÄR TOFSAR		SIGNALMOT- TAGARE INGÅR MAN SJÄLV I	
INGÅR I OM- LÖPP			→	FJÄRILAR I MÅGEN			TA PRIS			OBRUTEN RAD	9	
INKOG- NITO		5					FLASKA			HALA		

TÄVLA OCH VINN PRISER FRÅN VIVARA!

Vi lottar ut fem "mespaket" från Vivara som innehåller en fågelholk för mesar, jordnötsautomat, jordnötter och en energikaka med frön. Perfekt för att skämma bort mesarna.

GÖR SÅ HÄR:

Kryssets numererade rutor (i nummerordning) bildar ett lösenord. SMS:a lösenordet till **72672**.

Skriv: **kryss** (mellanslag) **djur** (mellanslag) **lösenordet** samt ditt namn, fullständig adress.

(SMS-kostnad: 7 kronor.)

OBS! För att SMS-tävla behöver ditt mobilnummer registreras hos **WyWallet**. Det kostar inget, och du gör det bara en gång. SMS:a WW till 71798. För frågor, ring deras kundtjänst: 0771-22 50 50.

Senast **20 januari** måste vi ha ditt svar. Lösning och vinnare presenteras i nästa nummer.

GRATTIS!

Förra numrets vinnare:

Ingrid Löfholm, Flen. Stig Söderlund, Degerfors. Susanne Carlsson Bol, Söderköping. Ann Charlotte Hahne, Karlstad. Katarina Pilgren, Göteborg.

Rätt lösning till Djurkrysset i nummer 3, 2016:

GRÄS & GRÄS	M	ARKA	AR	B	DÖR	ORÖRD
GRÄS	P	PORT	I	O	N	
GRÄS	L	A	T	E	R	
GRÄS	P	O	S	E	R	
GRÄS	A	R	A	N	A	
GRÄS	E	L	N	O	M	
GRÄS	S	A	D	L	A	
GRÄS	A	X	E	L	P	
GRÄS	Y	T	A	E	N	
GRÄS	G	U	L	D	B	
GRÄS	R	O	L	L	O	
GRÄS	G	A	T	O	R	
GRÄS	R	E	V	A	S	
GRÄS	H	E	S	G	E	
GRÄS	L	O	K	I	K	
GRÄS	S	U	R	R	N	
GRÄS	L	O	T	T	O	
GRÄS	P	I	K	R	A	
GRÄS	M	A	T	A	R	

DIN VETERINÄR
smådjurskliniken

VÄLKOMMEN!

**Årets
djurklinik
2016!**

Medicinska utredningar • Operationsavdelning
Röntgen • CT-röntgen • Ultraljud • Cardiologi
Ögonspeglar • Kattmottagning • ID-märkning
Kostrådgivning • AI-kompetens

042-20 20 00 • www.dinvet.nu
Ekvändan 2, Helsingborg

KATT! KATT!

Onödigt och outhärligt för kattälskaren

Mängder av fina kattsaker i vår webbutik.
När du handlar skriv **Djurskyddet** i meddelandefältet så får du två paket kattnäddukar på köpet.

Brickor, glasunderlägg m.m.
designade av Lisa Larson

**Webbutiken
öppen dygnet runt**
www.kattkatt.se/shop
Butik Grävelsta 16, Vallentuna,
08-510 23 513

Hemlösa katter söker nya goda hem
Se bilder på vår hemsida www.kattpensionat.com

**SOLGLÄNTANS
KATTPENSIONAT**

Specialinriktning
exotiska djur

Hund
Katt
Kanin
Gnagare
Fågel
Reptil
Iller

**EVIDENSIA
DJURKLINIKEN
ROSLAGSTULL**
Valhallavägen 12a
114 22 STOCKHOLM

08-612 57 60

Kirurgi
Medicin
Röntgen
Ultraljud

Poliklinik
Kostrådgivning
Tandvård
Laboratorium

www.djurklinikenroslagstull.se

→ VETERINÄREN

→ ETOLOGEN

Foto: Mostphotos

MIN HUND ÄR DÅLIG I MAGEN

Jag har en labradortik på 10 år. Hon har haft dålig mage i några dagar och jag vet inte längre om jag bara kan avvakta. Hon har knappt ätit det senaste dygnet. Jag har tre frågor: Hur länge ska man vänta innan man söker veterinär hjälp för en hund som har alldeles lös avföring? Hur stoppar man diarré? Går det till exempel genom att byta mat?

"Orolig"

SVAR Jag svarar på de tre frågorna i tur och ordning:

1) Det beror på hundens allmäntillstånd framför allt. Om hunden är dålig kan man behöva söka hjälp efter några timmar. Emellertid är diarré mycket vanligt på hund och i de allra flesta fall självlimiterande, det vill säga går över efter 1–3 dagar.

2) Det går inte att svara på den frågan enkelt. Det beror på orsaken och den är heller inte alltid lätt att fastställa. Främst arbetar man med kost och ger så kallad skonkost, det säljs också olika typer av leror eller pastor i tub som kan hjälpa. Sen är det självklart så att om man kan påvisa en grundorsak, som en parasitinfektion, behandlas den.

3) Det första råd man alltid ger är att ge skonkost, i små portioner, som i princip är lättsmält mat. En klassisk lösning, som ofta fungerar, är att koka ris och fisk, men det finns också specialkost till salu hos nästan alla veterinärer. ✕

MIN HUND VILL INTE UTRÄTTA SINA BEHOV KOPPLAD

Jag köpte en vuxen tik, Sheltie, på 11 månader för cirka tre veckor sedan. Hon har sedan dess inte kissat eller bajsat i koppel. Som tur är så är hon väldigt lydig så hon kan gå lös för att göra sina behov men det kommer ju inte att gå alltid. Dessutom bajsar hon inne på morgonen fast vi precis har varit ute i trädgården. Hur kan jag lära henne att göra sina behov när hon är kopplad och vad kan jag göra åt otyget att bajsar inne?

Birgit Theander

SVAR Att en hund uträttar sina behov utomhus beror på en vana som vi bäst skapar när hunden är valp. En del hundar har svårt att bajsar när de är i koppel, de kan vilja ha längre avstånd till oss eller behöva röra sig mer. När vi tar hand om vuxna hundar vet vi lite om hur vanorna har grundlagts. Därför ska vi ha förståelse om det händer olyckor inomhus. Vi måste ge hunden tid, gå längre promenader och hitta lugna ställen där den kan känna sig trygg.

För att få henne att uträtta sina behov i koppel kan du använda ett rullkoppel eller en långlina. När ni då går en promenad har hon möjlighet att röra på längre avstånd. Om det inte händer något första gången får du upprepa det några gånger. När hon sedan börjar kissa och bajsar i rullkopplet/långlina kan du successivt börja ha det kortare. Efter en tid kan du försöka använda koppel igen och se om hon kissar eller bajsar. Om inte får du gå tillbaka till att använda rullkoppel/långlina ytterligare en tid.

På morgonen behöver ni gå en promenad utanför trädgården och försöka vara ute till dess hon bajsar. Om hon ändå inte bajsar måste du förhindra att det händer inomhus genom att ha uppsikt hela tiden. Stäng dörrar till andra rum och ha henne precis bredvid dig. Så fort hon verkar orolig går ni ut igen. Beröm när hon bajsar utomhus, men bestraffa eller förebrå aldrig om det händer inomhus. Förutom att det är fel mot hunden, är risken stor att problemet ökar istället för att minska. Om du inte snart lyckas ändra vanan av att bajsar inne behöver du söka hjälp hos exempelvis en hundpsykolog. ✕

Foto: Lizzan Wiberg

Torkel Falk

Veterinär och ordförande i
Djurskyddet Helsingborg

Kerstin Malm

Filosofie doktor
i hundars etologi

Din favorit - vår specialitet

Sveland Djurförsäkringar är ett kundägt bolag med över 100 års erfarenhet i branschen. Du kan tryggt försäkra såväl din hund som dina andra djur hos oss.

Några anledningar att välja oss!

- ▶ Samma veterinärvård livet ut
- ▶ Valpar har upp till 40 % rabatt det första året
- ▶ Samma fördelaktiga villkor för blandraser som för renrasiga hundar
- ▶ Upp till 100 000 kr i veterinärvärdsersättning
- ▶ Sveland bonussystem – upp till 20 % bonus vid skadefrihet
- ▶ Personolycksfallsförsäkringen Hound – nu med privat sjukförsäkring och samtalsstöd

*10 % rabatt på veterinärvårdsförsäkringen det första året.
Kan ej kombineras med andra erbjudanden.

www.sveland.se • Kundservice 0451-38 30 00

Hela Hundlivet – allt räknas

Hos oss hittar du
kurser för alla hundar.

Vi håller även utbildningar
och beteendeutredningar.

Kontakta oss redan idag!

info@helahundlivet.se

www.helahundlivet.se

Medicinsk laser
för behandling
av smärta och
inflammation

Kontakta oss för medicinska laserutrustningar

Tel. 08-767 27 00 info@irradia.se www.irradia.se

Irradia

Specialisten på lasermedicin

Unikt schampo och balsam för en mer allergivänlig hund!

Allergenius® Dog är en serie svensktillverkade specialprodukter som vårdar och återfuktar huden, minskar hudirritation samt stärker hudbarriären. Det gör att din hund blir mer allergivänlig och får en friskare hud och päls.

Mer information hittar du på allergenius.se

Samt lokala zoofackhandlare

Micke P. 070-758 80 50 micke@non-stopdogwear.se

SÖK STIPENDIUM!

Djurvännernas Förening i Stockholms Stipendium på 35 000 kr utdelas till person eller personer, som genom forskning eller genom annan insats främjar djurs välfärd.

Stipendiet sökes **senast 27 januari 2017** med kortfattad motivering till:

Djurvännernas Förening i Stockholm
c/o Lennart Garmer
Ekbacksvägen 14
182 38 Danderyd

E-post: lennart.garmer@swipnet.se

www.djurvannernastockholm.se

ALU-FLEX HUNDBUR HELT I ALUMINIUM!

VARFÖR INTE DEN BÄSTA?

Smide & Montage AB

Tel: 0120-41030
www.alu-flex.se | info@alu-flex.se

Berättelsen "Ta fast Fabian!" om den lille apan som absolut inte vill tas tillfånga och fara till djurparken är redan en barnbilderboksklassiker. Denna och flera andra av Jan Lööfs barnböcker befolkas av djur. Här skriver **Jan Lööf om vilken betydelse djuren har för honom.**

I vårt hus regerar katter

Ar vi människor också djur? Svaret är självklart ja men där finns en avgörande skillnad. Vi tillhör primaterna och våra närmsta släktingar är schimpanser. Skillnaderna, de rent biologiska, genuppsättningar med mera, är inte så stora. Många hävdar att vårt komplexa språk är avgörande men primater och andra grupper av djur har också ett språk. Den stora skillnaden som gör människan unik är att det är vi som har makten. Och så har det alltid varit.

Det spelar ingen roll om vi är svaga rent fysiskt. En bergsgorilla eller en afrikansk elefant ger ett mäktigt intryck på nära håll men befinner sig i evolutionens bakvatten. Dom är på väg att dö ut. Medan vi har vårt öde i egna händer. Tyvärr gör vi många gånger felaktiga val som får katastrofala följder. Om man tar en titt på vår nutidshistoria och vad människan sysslade med under stora delar av 1900-talet så framstår hon inte som en av planetens många djurarter utan mer som ett odjur.

Jan Lööf
Författare och konstnär

Människan räknas som ett flockdjur men jag vet inte om det passar in på mig själv. Jag har aldrig varit anställd och aldrig ingått i något kollektiv så jag är lite av en ensamvarg. Min fru är likadan. Vi har inga barn men ett antal kära vänner. Fast vi träffas inte ofta. Jag bor en stor del av året i Grekland och det är där jag sitter och gör mina böcker. Precis som min fru och jag är samtliga vänner också djurvänner. Föredrar vi djur framför människor? Det kan verka så men det är ingen kulturell påverkan som gör att vi automatiskt räddar en främmande baby framför vår egen kära katt i livshotande situationer som eldsvådor eller översvämningar. Det ligger i våra gener att prioritera människor framför djur.

Hoppas jag i alla fall.

Människor har som bekant inte alltid varit människor. Jag delar ett specialintresse med två vänner. En är läkare och den andre arkeolog. Ämnet är paleoantropologi. Ingen av oss är specialist men det genererar oss inte. Antropologerna själva är ytterst osäkra på hur det hela började.

Så våra gissningar och spekulationer är nästan lika goda som deras. Vad vi kallar våra förfäder har ingen betydelse men beteckningen "Homo Erectus" har använts i över 100 år. Homo Erectus har rakryggad gått omkring på två ben i flera miljoner år. Vi vet som sagt inte mycket om denna varelse mer än att vi har en god uppfattning av hur hon eller han såg ut. Dom liknade oss. Hannarna kunde vara betydligt större och grövre byggda än män. Medan honorna var små. Utseende, fick jag lära mig av min mamma när jag var liten på 40-talet, har inte någon större betydelse. Hur du ser ut, vad du har för kläder och var du kommer ifrån säger ingenting om dig som människa, var hennes budskap. Det är med förvåning jag konstaterar att det numera har en stor betydelse. Det har med identitetspolitik att göra och i och med det är rastänkandet tillbaka.

Begreppet ras har för mig enbart med avel att göra. Som ett exempel kan vi ta tysken Friedrich Dobermann som levde på 1800-talet. Han var hundfångare och av hans infångade hundar avlades det fram ett djur mer av en slump som kom att kallas Dobermannpincher. Detta är en hundras med ett visst utseende och vissa egenskaper.

**"Ras
har bara
med avel
att göra."**

Vår hund Ludvig var en blandras. En blandning av slädhund och border collie. Han hade alla typiska egenskaper uppskrivade till max. Alltså både draghund och vallhund. Draghundsegenskapen fick man känna på när man försökte lära honom att gå i koppel. Det var som att gå med en jordfräs. Var det folk i huset ville han helst ha alla sittande framför teven så han kunde hålla koll på flocken. Han var den gladaste av dom glada och överförtjust i alla levande varelser. Jag tror han utgick ifrån att alla var hundar. Sorkar var små hundar som han viftade på svansen åt. Hästar var stora hundar som han sprang ut och ville hälsa på. Ludvig blev besviken när hästarna fick panik och klapprade iväg längs asfalten. (Ekerö är Sveriges hästtätaste kommun.) Men vi kunde inte behålla Ludvig.

- Han är ingen sällskapshund, sa chefen för hundskolan på ön.
- Ni kommer aldrig att få någon ordning på honom. Han vill jobba, helst hela dan.

Numera bor Ludvig på Arholma och i vårt hus regerar i stället katter. En mamma och två döttrar. Alla är steriliserade. Men ibland är dom fyra eller fem. Det beror på kattluckan. Främlingarna som kommer in är okastrerade hanner. Ibland blir det ett förfärligt liv i huset mitt i natten. Då är det en nyanländ hanne som flickorna instinktivt ogillar och han ska omedelbart köras ut. Men jättekatten Dogge var så snäll och försynt att han fick stanna. Han låg alltid och sov bredvid min dator. Efter tre månader drog han vidare. Jag saknar honom fortfarande. Vad är då katter för slags djur? Vi måste ha överseende med gamla människor som ger sina husdjur mänskliga egenskaper. Men en katt är som en utomjording, en fullkomligt främmande varelse som inte har någon som helst likhet med oss. Den härstammar från gamla ökendjur och är inget flockdjur.

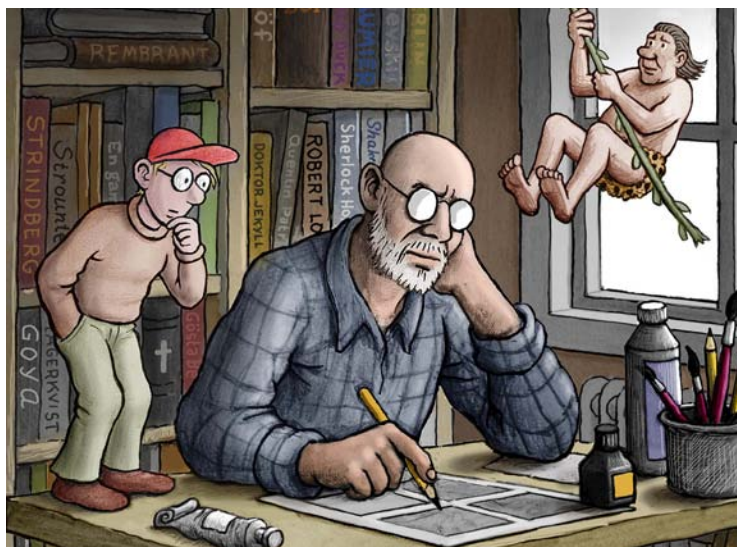
Den europeiska vildkatten ser visserligen ut som en norsk skogskatt men är inte släkt med våra huskatter. Man kallar vildkattshannarna för världens ensamaste däggdjur. En gång om året träffar han en hona, bara under någon halvtimme. Sedan strövar han omkring helt ensam i Pyrenéernas skogar. De enda djur han träffar är dom han äter upp. Honorna däremot har väninnor och fosterar sina barn tillsammans. Man kan känna ett visst vemod när man tänker på honom. Sittande ensam på en bergstop, spanande ut över landskapet.

"Jättekatten Dogge var så försynt. Han sov vid min dator."

Hörde någon gång att Sverige hade världens strängaste lagar angående djurskydd vilket lät alldeles utmärkt. Jag vet inte hur det är idag men 1975 åkte jag omkring i USA. I staten Washington högst uppe i nordväst stannade jag till vid ett litet vildmarkshotell med restaurang. Utanför ingången stod en bur och inne i den satt

en stor katt. När jag kom närmare såg jag att det var en liten katt. En halvvuxen pumaunge. När jag passerade burens tittade den inte upp utan satt med hängande huvud och darrade. Skulle väl föreställa en slags turistattraktion. Mycket har förändrats till det bättre när det gäller människans förhållande till djur.

Ofta ligger enskilda personers initiativ bakom ett nytt tänkande, nya lagar. Men livsmedelsindustrin, djurhållningen, transporterna och slaktandet är fortfarande en skam. Men jag är optimist. Det kommer att ändras. Själv gillar jag korv, skinka och leverpastej. Men i framtiden äter vi inte längre kött. ✕

Jan Lööf är prisbelönt författare och konstnär. Hans stora barnbokssuccéer "Sagan om det röda äpplet" och Felixserien har följts av flera andra verk som "Ta fast Fabian", "Skrot-Nisse" och tv-serien "Tårtan" som visades på 1970-talet. Djurgestalter befolkade flera av hans böcker och många av dem, som "Matildas katter", "Sagan om den flygande hunden" och "Sifferboken" kretsar kring djur.

TOA LÄTT®

Strö för katt och smådjur

SVENSKTILLVERKAT
av pappersmassa

Gilla oss på
Facebook!

UNIKT OCH
MILJÖVÄNLIGT!

www.sorption.se

Sorption AB, Bultv. 1, 813 21 Hofors, Tel: 0290-230 70, info@sorption.se

Vi har ALLT du kan tänkas behöva
till din hund... och lite till!

Bra priser

Snabba leveranser

Oslagbart sortiment

08-653 13 00 • info@haromi.se • www.haromi.se

PeeWee™

Den svenska kattlådan med dubbla bottnar

Det Svenska miljövänliga alternativet
Tillverkat i Dalarna av biprodukter
från Svensk träindustri

EcoDome
EcoGranda
För dom större katterna

EcoHus
EcoMinor

PeeWee Sweden • www.peewee.se

Medlemsförmån i samarbete med Familjens jurist

Testamente för endast 2 995 kr

Vill du ge en testamentsgåva men saknar testamente erbjuder vi i samarbete med Familjens jurist en möjlighet att få ett komplett testamente, inklusive rådgivning, för endast 2 995 kr. Erbjudandet gäller bara om bokningen sker via Djurskyddet Sveriges hemsida och under förutsättning att du är medlem hos oss eller vill testamentera till förmån för oss. Länk till bokningen hittar du på djurskyddet.se under Stöd oss/Testamentera. Har du inte möjlighet att boka via internet kan du även kontakta Familjens jurist via telefon för att boka tid. Uppge koden "Djurskyddet" när du bokar.

I priset ingår en timmes konsultation med en av Familjens jurists experter. Konsultationen görs via telefon och testamentet skickas via e-post. Bevitning av testamentet ingår inte. Erbjudandet är unikt för Djurskyddet Sverige och kan inte kombineras med andra rabatter från Familjens jurist.

Att förvara sin vilja!

När ett testamente väl är skrivet är det en värdefull handling för både dig och dina nära. Försvinner det blir fördelningen helt annan än du tänkt dig. Familjens jurist erbjuder därför en trygg förvaring av testamentet och garanterar att det kommer fram när det behövs för endast 1 500 kr.

Familjens jurist är Sveriges största privatjuridiska byrå och har en stor erfarenhet av att skriva testamente.

Läs mer på familjensjurist.se

Kontakta vår medlemsservice

Har du frågor om ditt medlemskap, vill beställa informationsmaterial eller meddela att du har ny adress?

Välkommen att kontakta Djurskyddet Sveriges medlemsservice på **08-673 35 11**. Telefontiderna är mån – tors 9–15, fre 9–14.

Du kan också mejla till info@djurskyddet.se.

Brev skickas till:
Djurskyddet Sverige
Hammarby Fabriksväg 25
120 30 Stockholm

Stöd oss med ett swish!

Djurskyddet Sveriges arbete för djuren är helt beroende av gåvor från allmänheten. Stöd vårt arbete genom att swisha en gåva. Alla gåvor, stora som små, är viktiga. Tack!

Vårt Swish-nummer: 9001066

Djurskyddet Sverige är godkända som 90-kontoinnehavare av Svensk Insamlingskontroll. Ett så kallat 90-konto är ett insamlingskonto som har utfärdats av Svensk Insamlingskontroll som sedan kontrollerar hela organisationens verksamhet och ekonomi för att du som givare ska känna trygghet att din gåva används rätt. Vårt 90-konto: 90 01 06-6

Klipp av talongen här, lägg i kuvert och skicka kostnadsfritt till vår svarspostadress.

Fyll i talongen och posta den till Djurskyddet Sverige!

Ja, jag är intresserad av att stödja Djurskyddet Sveriges arbete. Skicka mig information om:

- ☐ Bli medlem
- ☐ Bli Djurvän (100 kr/mån)
- ☐ Ge en gåva
- ☐ Minnesgåva
- ☐ Högtidsgåva
- ☐ Testamentering

☐ Jag är redan medlem men har ny adress.
(Fyll i både din nya och gamla adress, samt medlemsnummer)

☐ Jag är redan medlem men lämnar gärna mitt telefonnummer och/eller e-post så att ni kan nå mig på flera sätt.
(Glöm inte fylla i ditt namn och medlemsnummer)

Det går också bra att mejla info@djurskyddet.se för att meddela din nya adress.

Namn och min nya adress:

För- och efternamn: _____

Adress: _____

Postnummer: _____ Postadress: _____

Telefon: _____

E-post: _____

Personnummer (ÅÅMMDD): _____

Vid adressändring; det här var min gamla adress:

Adress: _____

Postnummer: _____ Postadress: _____

Medlemsnummer: _____

Skicka talongen till: Djurskyddet Sverige, Svarspost, Kundnr 20425761, 120 20 Stockholm

Djurskyddet Sverige där du bor!

Djurskyddet Sverige är ett riksförbund med 54 lokalföreningar över hela landet.

BLEKINGE LÄN

Djurskyddet Karlshamn

Telefon: 0735-08 71 07
djurskyddet@karlshamn.se

Djurskyddet Ronneby

djurskyddet.ronneby@hotmail.com

DALARNAS LÄN

Djurskyddet Dalarna (Rättvik)

Telefon: 0736-73 77 00
dalarna@djurskyddet.se

GÄVLEBORGS LÄN

Djurskyddet Bill & Bull Söderhamn

Telefon: 0764-10 01 01
info@djurskyddetbillochbull.se

Djurskyddet Bollnäs-Ovanåker

Telefon: 0703-02 80 06
djurskydd_bollnas@hotmail.com

Djurskyddet Norra Hälsingland (Bjuråker)

Telefon: 0702-12 94 14
mallan.dragsved@hotmail.com

Djurskyddet Skygga Katten Enånger

Telefon: 0709-21 95 00
l.trempenau@telia.com

HALLANDS LÄN

Djurskyddet Norra Halland (Kungsbacka)

Telefon: 0708-77 64 70
info@djurskyddetnorrahalland.se

Djurskyddet Kattfotens Katthem i Halmstad

Telefon: 0701-55 80 08
kattfoten@kattfoten.se

Djurskyddet Varberg

Telefon: 0345-341 50
djurskyddetvarberg@hotmail.se

Halmstadortens Djurskyddsförening

Telefon: 0346-530 68
tomas.erge@telia.com

JÄMTLANDS LÄN

Djurskyddet Jämtlands Län (Östersund)

Telefon: 0706-39 37 55
annica.moreskog@telia.com

JÖNKÖPINGS LÄN

Djurskyddet Eksjö

Telefon: 0702-52 82 88
cats@djurskyddet-eksjo.se

KALMAR LÄN

Djurskyddet Kalmar

Telefon: 0480-219 74
kalmar@djurskyddet.se

Djurskyddet Oskarshamn

Telefon: 0491-188 15
oskarshamn@djurskyddet.se

Djurskyddet Västervik

Telefon: 0490 - 305 18
djurskyddetvastervik@gmail.com

KRONOBERGS LÄN

Djurskyddet Kronoberg (Växjö)

Telefon: 0470-203 41
info@djurskyddetkronoberg.se

NORRBOTTENS LÄN

Djurskyddet Norrbotten (Luleå)

Telefon: 0730-32 21 82
jenny.lindback@hotmail.com

SKÅNE LÄN

Djurskyddet Helsingborg

Telefon: 0705-47 00 68
helsingborg@djurskyddet.se

Djurskyddet Kullabygden (Höganäs)

Telefon: 0702-46 80 42
kullabygden@djurskyddet.se

Djurskyddet Landskrona

Telefon: 0738-04 96 44
djurskyddetlandskrona@hotmail.com

Djurskyddet Nordostskåne

Telefon: 0708-11 28 16
nordostskane@djurskyddet.se

Djurskyddet Ängelholm-Bjäre

Telefon: 0761-40 49 00
angelholm-bjare@djurskyddet.se

STOCKHOLMS LÄN

Djurskyddet DOSO

Telefon: 08-765 66 23

Djurvännernas förening i Stockholm

Telefon: 08-755 68 46
ordf@djurvannernastockholm.se

Djurskyddet Kattvärdet Haninge

Telefon: 08-776 16 80
info@kattvardet.nu

SÖDERMANLANDS LÄN

Djurskyddet Eskilstuna

Telefon: 0704-67 03 36
ordforande@djurskyddet-eskilstuna.se

Djurskyddet Mariefred

Telefon: 0707-77 19 54
susanne.queckfeldt@gmail.com

Djurskyddet Nyköping

Telefon: 0155-21 76 32
katthemmet@finntorpskatthem.se

Djurskyddet Strängnäs

Telefon: 0708-80 54 42
strangnas@djurskyddet.se

VÄRMLANDS LÄN

Djurskyddet Filipstad

Telefon: 0725-49 38 69
filipstad@djurskyddet.se

Djurskyddet Karlstad

Telefon: 054-53 47 06
kontakt@djurskyddetkarlstad.se

Djurskyddet Kristinehamn

Telefon: 0762-97 93 75 / 0762-97 95 37
info@djurskyddetkristinehamn.se

Djurskyddet Säffle-Åmål

saffle-amal@djurskyddet.se

Djurskyddet Sunne

Telefon: 0725-30 73 77
sunne@djurskyddet.se

Djurskyddet Westra Wermland (Arvika)

Telefon: 0722-33 38 10, 0722-33 38 20
westrawermland@djurskyddet.se

VÄSTERBOTTENS LÄN

Djurskyddet Skellefteå

Telefon: 0702-70 03 92
djurskyddetskelletea@gmail.com

Djurskyddet Västerbotten (Umeå)

Telefon: 090-14 21 11
info@djurskyddetvasterbotten.se

Djurskyddet Åsele Katthem Kurrlyan

Telefon: 0941-109 87
aselekurrlyan@hotmail.com

VÄSTERNORRLANDS LÄN

Djurskyddet Härnösand

Telefon: 0611-128 17
m_elmroth@hotmail.com

Djurskyddet Katthjälpen Sundsvall

Telefon: 0707-32 02 40
info@katthjalpen.com

Djurskyddet Sundsvall

Telefon: 060-56 78 50
djurskydds@hotmail.com

Djurskyddet Ådalen (Sollefteå)

Telefon: 0620-242 67 / 073-063 23 45
djurskyddetadalen@hotmail.com

Djurskyddet Örnsköldsvik

Telefon: 0660-25 02 77
oviks_djurskydd@hotmail.com

VÄSTMANLANDS LÄN

Djurskyddet Köping Kattvännerna

Telefon: 0221-289 12
koping@djurskyddet.se

Djurskyddet Västerås Huskatten

Telefon: 021-18 95 98
info@huskatten.com

VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Djurskyddet Bohuslän

Telefon: 0761-17 77 81
info@djurskyddetbohuslan.se

Djurskyddet Skaraborg (Töreboda)

Telefon: 0739-24 26 72
skaraborg@djurskyddet.se

Djurskyddet Skövde katthem

Telefon: 0737-03 70 31
skovdekattthem@hotmail.com

Djurskyddet Uddevalla

Telefon: 0522-51 17 08

ÖREBRO LÄN

Djurskyddet Örebro

Telefon: 070-623 83 38
gorang15@telia.com

ÖSTERGÖTLANDS LÄN

Djurskyddet Fiahemmet i Norrköping

Telefon: 011-31 14 99
fiahemmet@hotmail.com

Djurskyddet Mjölby

Telefon: 0142-36 11 02
djurskyddetmjolby@gmail.com

Djurskyddet Linköping

Telefon: 013-501 65
djurskydd@linkopingsdjurskydd.se

Linnea Stålhandske | Djurskyddsinspektör och styrelseledamot i Djurskyddet Sverige
linnea.stalhandske@djurskyddet.se

SISTA ORDET

Stå upp för hundarna!

■ **Hur stor djurvän är du?** När du sist köpte hund ställde du då krav på djurskydd? Hade du nolltolerans för kroppsligt och psykiskt lidande? Eller valde du först en hundras eller korsning, och accepterade de problem som var "normalt för rasen" just för att du inte ville backa från ditt begär att äga just en sådan hund?

Vi har många sunda hundraser och korsningar, men långt ifrån alla. Frågan vi måste ställa oss är: Är det okej att vi har nått målen kring hur alla hundraser ska se ut utan att vi har lyckats uppnå friska raser?

Jag har träffat tusentals hundägare och hundratals uppfödare. Mitt jobb har varit att ställa specifika frågor kring hur hundar sköts och hur de mår. Men ofta får jag bara en enda fråga tillbaka. Den brukar dyka upp någonstans i mitten av mötet, när vi samtalar kring vad som behöver rättas till för att hunden ska må bättre. "Men... Vet du egentligen vad detta är för ras?"

Rasfrågan är fullständigt oviktig när det gäller djurskydd och djurvälstånd. Kraven handlar om att hundars mest basala behov ska tillgodoses och att de ska skyddas mot lidande. Ändå får jag ofta förklarat för mig varför just den aktuella hunden inte kan hållas i enlighet med djurskyddskraven. Det är alltifrån att rasen inte har behov av sällskap eftersom den bara vill vakta, till att det är en lättstressad hundras som mår bra av att regelmässigt förvaras i bur när den ska "koppla av".

En hund som lider av sina rastypiska problem har den ett intresse av att rasen bevaras? Inte ett dugg. Det är dags att stå upp för hundarna och följa lagstiftningen. Så hur besvarar jag frågan "Vet du vad detta är för ras?"

"Ja jag känner till rasen. Vet du om att du har en hund?" ✕

Fotnot: Läs en längre version av krönikan i Tidningen Djurskyddet på webben.

Det här är Djurskyddet Sverige

■ **Djurskyddet Sverige** är med sina nästan 11 000 medlemmar och 54 anslutna lokalföreningar en av Sveriges största djurskyddsorganisationer. Vi har arbetat i över 100 år för att hjälpa djuren.

■ **Vår vision** är ett samhälle där människor visar respekt och medkänsla för alla djur. Alla djur ska ha rätt att utföra sina naturliga beteenden och skyddas från lidande. När djur avlivs eller slaktas ska det ske på ett smärtfritt sätt.

■ **Vi opinionsbildar och** påverkar politiker för att förbättra djurskyddslagstiftningen. Vi finns representerade i olika arbetsgrupper och kommittéer samt är remissinstans åt departement och myndigheter.

■ **Våra lokala föreningar** arbetar bland annat med att ta hand om djur som har blivit hemlösa och vanvårdade.

■ **Internationellt arbetar vi** genom Nordiska Djurskyddsrådet, Eurogroup for Animals och World Animal Protection.

■ **Vårt arbete finansieras** av medlemsavgifter, arv och gåvor. Organisationen har 90-konto, verksamheten kontrolleras därmed av Svensk Insamlingskontroll. Läs mer på djurskyddet.se.

PLUSGIRO: 90 01 06-6

BANKGIRO: 900-1066

GENERALSEKRETERARE
Åsa Hagelstedt

ORGANISATIONSEKRETERARE & MEDLEMSERVICE
Majk Michaelsdotter

SAKKUNNIG
Emma Brunberg

INFORMATÖR & INSAMLINGSANSVARIG
Sara Frick

EKONOMI
Irmeli Tarma

REDE
Helena Risinger

UTSKICK & ADMINISTRATION
Martine Everett

PRAKTIKANT
Jeanette Polsäter

FÖRBUNDSORDFÖRANDE
Linda Maria Vonstad

STYRELSELEDAMÖTER
Catarina Niklasson Schöön,
Kerstin Linde, Gunnela
Stähle, Hannah Kendrup,
Linnea Stålhandske, Owe
Sandström, Sofia Arkelsten,
Stina Näsström

NÄSTA NUMMER

KOMMER 24 FEBRUARI

TEMA

Djurskyddslagen

LÄS FLER NYHETER PÅ TIDNINGEN.DJURSKYDDET.SE

Olyckor handlar inte bara om svarta katter.

Elvira

30%

rabatt
första året!

Agria Veterinärvård ger din katt trygghet livet ut: ersättningsbeloppen minskar inte när katten blir äldre. Försäkrar du din katt innan den blir fyra månader får du det mest omfattande skyddet till 30% rabatt första året.

Ring 0775-88 88 88 eller gå in på agria.se

Agria Djurförsäkring är länsförsäkringsgruppens specialistbolag för djur- och grödaförsäkring.

Agria
Djurförsäkring

SENIOR

För en friskare och rörligare pensionär

Svenska DjurApotekets Senior är ett ledtillskott specialanpassad för äldre hundar över 7 år. Senior bidrar till djurets hälsa och välmående samt stärker immunförsvaret. Senior främjar ledbrosket för rörligare och smidigare leder.

Senior verkar smärtstillande, antiinflammatoriskt och ger en mer välmående hund. Senior bidrar till ett aktivare och rörligare liv för din pensionär.

Svenska DjurApotekets Senior en perfekt kombination av Glukosamin, MSM, Grönläppad Mussla, Spirulina mm
För ett långt och lyckligt liv med din bästa vän.

Ni hittar våra produkter hos Arken Zoo, DjurMagazinet, Animail, VetZoo, ZooZoo, Zoo.se, GeKås, Djurens Värld eller hos er lokala djuraffär. Läs mer produkterna eller handla direkt via vår hemsida.

www.svenskadjurapoteket.se

Förpackningsstorlekar: 140 gram, 310 gram, 620g(pulver) eller 200 tabletter.